

ANSGAR TEOLOGISKE HØGSKOLE	5
HISTORIKK	5
FORMÅL	5
PROFIL.....	6
PRA100 PRAKTISK TEOLOGI	7
MÅLSETTING	7
<i>Faglig kompetanse</i>	7
<i>Formidlingskompetanse</i>	7
<i>Sosial kompetanse</i>	8
<i>Yrkesetisk kompetanse</i>	8
<i>Ledelses- og utviklingskompetanse</i>	8
KOMPETANSE OG ORGANISERING	8
UTDANNINGSPLAN	9
OPPTAK	9
UNDERVISNINGEN	10
INNDELING AV STUDIEÅRET OG UNDERVISNINGSSOMFANG	10
UNDERVISNINGSPROGRAMMET	10
<i>Seminarundervisning</i>	10
<i>Seminaroppgave</i>	11
<i>Arbeidskrav</i>	11
EVALUERING OG EKSAMEN.....	12
<i>Emneprøve</i>	12
<i>Seminaroppgave</i>	12
<i>Eksamen</i>	12
<i>Hjelpemidler til Eksamen</i>	13
<i>Karaktersetting og karakterutskrift</i>	13
<i>Vurderingsforskrifter</i>	13
<i>Bachelor i Praktisk teologi</i>	13
DE ENKELTE FAG	14
PERSONLIGHET OG IDENTITET	14
LEDELSE OG UTVIKLING AV KIRKE OG MENIGHET.....	14
PRAKTISK MENIGHETSBYGGENDE ARBEID	15
KOMMUNIKASJON OG FORKYNNELSE	15
SPIRITUALITET, MENTORING OG SJELESORG	16
OPPVEKST, RELIGION OG IDENTITET	16
SEKSUELLE OVERGREP I KIRKE OG MENIGHET	17
PRAKSIS.....	17
EMNER FOR PRA100 PRAKTISK TEOLOGI	18
EMNER OG STUDIEPOENG	18
EMNE PRA111 PERSONLIGHET OG IDENTITET (10 STUDIEPOENG).....	19
<i>Emnebeskrivelse og presentasjon</i>	19
<i>Målsetting</i>	19
<i>Innhold og struktur</i>	20
<i>Eksamen og evaluering</i>	20
<i>Pensum</i>	21
EMNE PRA112 LEDELSE OG UTVIKLING AV KIRKE OG MENIGHET (10 STUDIEPOENG).....	22
<i>Emnebeskrivelse og presentasjon</i>	22
<i>Målsetting</i>	22
<i>Innhold og struktur</i>	23
<i>Eksamen og evaluering</i>	23
<i>Pensum</i>	24
EMNE PRA113 KOMMUNIKASJON OG FORKYNNELSE (10 STUDIEPOENG)	25
<i>Emnebeskrivelse og presentasjon</i>	25
<i>Målsetting</i>	25
<i>Innhold og struktur</i>	26

<i>Eksamen og evaluering</i>	26
<i>Pensum (ca 700 sider)</i>	27
EMNE PRA114 PRAKSIS (10 STUDIEPOENG).....	28
<i>Emnebeskrivelse og presentasjon</i>	28
<i>Målsetting</i>	28
<i>Innhold og struktur</i>	29
<i>Evaluering</i>	29
EMNE PRA115 PRAKTISK MENIGHETSBYGGENDE ARBEID (10 STUDIEPOENG).....	30
<i>Emnebeskrivelse og presentasjon</i>	30
<i>Målsetting</i>	30
<i>Innhold og struktur</i>	31
<i>Innhold og struktur</i>	32
<i>Eksamen og evaluering</i>	32
<i>Eksamen og evaluering</i>	33
<i>Pensum</i>	33
EMNE PRA116 SPIRITUALITET, MENTORING OG SJELESORG (10 STUDIEPOENG)	35
<i>Emnebeskrivelse og presentasjon</i>	35
<i>Målsetting</i>	35
<i>Innhold og struktur</i>	36
<i>Eksamen og evaluering</i>	36
<i>Pensum</i>	37
EMNE PRA117 OPPVEKST, RELIGION OG IDENTITET (10 STUDIEPOENG)	38
<i>Emnebeskrivelse og presentasjon</i>	38
<i>Målsetting</i>	38
<i>Innhold og struktur</i>	39
<i>Eksamen og evaluering</i>	39
<i>Pensum (ca 700 sider)</i>	40
EMNE PRA118 SEKSUELLE OVERGREP I KIRKE OG MENIGHET (5 STUDIEPOENG)	42
<i>Emnebeskrivelse og presentasjon</i>	42
<i>Målsetting</i>	42
<i>Innhold og struktur</i>	42
<i>Eksamen og evaluering</i>	43
<i>Pensum (ca 350 sider)</i>	43
RETNINGSLINJER FOR PRAKSIS.....	44
RETNINGSLINJER FOR GJENNOMFØRING AV PRAKSIS	44
RAMMEPLAN FOR MENIGHETSPRAKSIS	45
RAMMEPLAN FOR ORGANISASJONSPRAKSIS.....	48
RAMMEPLAN FOR INSTITUSJONSPRAKSIS.....	51
BESTEMMELSER OM ARBEIDSTID OG ØKONOMI	54
VEILEDNING I PRAKSISOPPLÆRINGEN.....	55
FORSKRIFTER OG RETNINGSLINJER	56
FORMELLE KRAV TIL SEMINAROPPGAVE VED ATH	56
<i>Layout</i>	56
<i>Notehenvisninger</i>	57
<i>Bibliografi</i>	58
FORSKRIFT FOR EKSAMEN I EMNEGRUPPE PRA100 ÅRSSTUDIET I PRAKTISK TEOLOGI	60
1. <i>Fagopprettelse</i>	60
2. <i>Arbeidskrav og eksamensordning</i>	60
4. <i>Hjelpemidler</i>	61
4. <i>Forandring av reglement</i>	61

Ansgar Teologiske Høgskole

Historikk

Ansgar Teologiske Høgskole (ATH) har sine røtter i Det Norske Misjonsforbunds (DNM) ”Missions-skole”, som ble opprettet i 1913. Utdanningen skulle dyktiggjøre studentene til tjeneste i menighet og misjon. Studiets lengde ble etter hvert definert til fire år. Fra 1968 ble skolen åpnet for studenter uten tilhørighet til DNM. Siden midten av 1960-tallet hadde skolen tilhold på Vettakollen i Oslo, inntil den i 1988 flyttet til sine nåværende lokaliteter på Hånes i Kristiansand.

Siden 1990-tallet har Ansgar Teologiske Høgskole sin posisjon som utdannelses- og forskningsinstitusjon. I 1998 fikk ATH vektallsgodkjenning for språkstudiene Semesteremne i koinégresk og hellenistisk kultur og Semesteremne i bibelhebraisk språk og livstolkning. Desember 2000 fikk høgskolen godkjent Praktisk-kirkelig årsstudium (20 vektall). I år 2001 fikk ATH eksamensrett for Examen philosophicum og Examen facultatum. Dette året godkjente også departementet det pedagogiske opplegget for Internettbaserte studier for årsenhet og semesteremne for Kristendoms-kunnskap med religions- og livssynsorientering. I forbindelse med kvalitetsreformen og overgang til nytt gradssystem med gradene bachelor og master, søkte ATH om å få tildele graden bachelor i teologi med kristendoms-kunnskap med religions- og livssynsorientering. Søknaden ble innvilget av Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) juli 2002. Høsten 2003 fikk Ansgar Teologiske Høgskole godkjent to nye studieprogram – *Bachelor i Interkulturell Forståelse* og *Bachelor i Musikk*. Siste studieprogrammet som er godkjent er *Bachelor i Psykologi med religion og helse*.

Formål

Høgskolens overordnede målsetting er å

- utdanne til arbeid i menighet og misjon, skole og samfunn
- tilby fremtidsrettede utdanninger av høy kvalitet
- tilby undervisning med forelesere som holder høy standard, både med hensyn til utdanning, pedagogiske evner og praktisk erfaring
- utvikle mennesker som fremmer læring, endring og verdiskapning i arbeidslivet
- gi en solid teoretisk og praktisk innføring i den kristne tro, menighetens liv og kirkens misjons- og bistandsoppdrag, og vekke og videreutvikle kristnes ansvar for individ, menighet og samfunn.

Undervisningens formål er å

- gi studentene forskningsbasert basiskunnskap innenfor det enkelte fagområde
- utvikle hele mennesket, ikke bare kunnskapsnivået, samt utvikle studentenes samfunnsengasjement og medmenneskelige egenskaper
- holde sammen teoretisk kunnskap og praksis samt omsette teori til praksis
- fokusere på praktiske oppgaver, gruppe- og feltarbeid samt hyppige evalueringer
- bevisstgjøre studentene med tanke på deres framtidige arbeid og tjeneste

Profil

En økumenisk skole...

Det legges vekt på at skolen skal være åpen for kristne fra alle trossamfunn. Det arbeides for gjensidig forståelse og respekt for andres oppfatninger og overbevisninger.

...med et tjenesteorientert studium...

ATH er seg bevisst at høgskolens hovedoppgave er å utdanne for arbeid i menighet og misjon, skole og samfunn. Fordi dette arbeid er av både teoretisk og praktisk art, vil praksis være en integrert del av studiet. Denne "to-spors-tenkningen" danner basis for skolens pedagogiske arbeid, hvor en undervisning tilstrebes som både gir mulighet for å sette teori ut i praksis, og som vurderer praksis i lys av teori.

Høgskolen legger vekt på at det skjer en sunn holdningsmessig utvikling og kristen fostring i løpet av studiet.

...på evangelikal grunn.

Ansgar Teologiske Høgskole ønsker å definere seg selv innenfor rammen av den evangelikale bevegelse. Den evangelikale bevegelse bygger på en grunnleggende tillit til Bibelen som Guds Ord, og er i internasjonal sammenheng først og fremst representert gjennom organisasjoner som Lausanne-bevegelsen og Den Evangeliske Allianse.

PRA100 Praktisk teologi

Målsetting

Målsettingen med *PRA100 Praktisk teologi, årsstudium* (60 studiepoeng) er å utdanne mennesker til lederverv og arbeid i kirke og menighet. Undervisningen er basert både på forskning og på kunnskap vunnet gjennom erfaring og praksis. Studiet tar mål av seg til å dyktiggjøre for tjeneste og arbeid i et pluralistisk og flerkulturelt samfunn. Så langt som det lar seg gjøre skal undervisningen støtte studentenes individuelle behov i utviklingen av en velfundert yrkesidentitet.

Målsettingen for PRA100 ved Ansgar Teologiske Høgskole er å gi studentene:

- motivasjon og ferdigheter til å stå i lederverv og arbeid i kirke og menighet
- en praktisk-teologisk kompetanse som kvalifiserer for arbeid og tjeneste i menighet og misjon
- kunnskaper, holdninger og ferdigheter som er nødvendige for å møte de krav og forpliktelser som lederverv og kirkelig yrkesutøvelse fører med seg
- innsikt i egen personlighet, den pastorale rolle og hvordan man kan utdype eget trosliv
- kunnskaper og ferdigheter i ledelse, herunder samarbeid og konfliktløsning.

PRA100 Praktisk teologi har to hovedområder – *praksis* og *fagstudier*. Den overordnede målsetting er at disse to elementene skal utgjøre en helhet som istandsetter studentene til å kunne utøve arbeid i kirke og menighet på en profesjonell og personlig måte. Målsettingen søkes nådd ved å fokusere på ulike former for kompetanse.

Faglig kompetanse

Det å arbeide i kirke og menighet har som primærhensikt å gi hjelp til mennesker som ønsker å komme til rette med sin gudsrelasjon, samt gi hjelp til å leve et trosliv i en hverdagslig og praktisk sammenheng. Dette gjør det nødvendig at yrkesutøverne har solide kunnskaper og sikrer ferdigheter av så vel teoretisk som av praktisk og sjelesørgerisk karakter. Solid fagkunnskap og praktisk kyndighet i de ulike fagenes arbeidsformer er viktig, fordi det gir trygghet og åpenhet i møte med den virkelighet som finnes i kirke- og menighetsliv.

Formidlingskompetanse

Formidlingskompetanse skal tjene flere formål når den blir anvendt på forkynnelse og sjelesorg samt arbeid og virke i fremmede kulturer. Gjennom arbeid med formidling, praktisk og faglig, skal studentene utvikle både grunnlag for refleksjon over egen virksomhet og evne til formidling. Fagstudiene og praksis skal gi studentene kunnskap og analytiske redskaper for å forstå og arbeide med ulike formidlingssituasjoner, herunder forkynnelse og undervisning til ulike aldersgrupper, målgrupper og i andre kontekster.

Sosial kompetanse

Sentralt i yrker og tjenestefelt i kirke og menighet står det sosiale samspill, veiledning og samarbeid. Slik kompetanse bygger bl.a. på faglig og didaktisk dyktighet og er en forutsetning for naturlig autoritet og sikkerhet i sosiale sammenhenger. For at samarbeidet med kollegaer og ledere samt samspillet med barn, ungdom, voksne og eldre skal være funksjonelt, er det en forutsetning at pastorer og ledere har evne til å observere, lytte og forstå andres synspunkter og kan være fleksible og kreative.

Yrkesetisk kompetanse

Tjenesteyrker som pastor og lederverv i kirke og menighet innebærer hyppige valgsituasjoner. Derfor er yrkesetisk kompetanse viktig. Slik kompetanse gir utøveren hjelp til å kunne vurdere ulike handlingsalternativer med tanke på grunnleggende verdier i arbeidet. Utgangspunktet for deres yrkesetiske kompetanse er derfor at den enkelte forplikter seg på en etisk standard og livsførsel som konkret kommer til uttrykk i de overveielser og beslutninger yrkesutøveren foretar.

Ledelses- og utviklingskompetanse

Yrkesgrupper som pastor og lederverv i kirke og menighet trenger ledelseskompetanse. I hele utdanningen, både i den teoretiske og den praktiske delen, skal studentene forberedes på det å være leder og delta i et lederskap. Dette skjer både ut fra allmenn teori og bibelske ledelsesprinsipper. Framtidens yrkesutøvere og kirkelige ledere må i større grad enn tidligere være forberedt på endringer i sin yrkesrolle og på å delta i utviklings- og forandringsoppgaver. Det er derfor nødvendig at alle pastorer og ledere har kompetanse og vilje til å meste endring og fornyelse.

Bestemmende for behandlingen av de enkelte fagområdene er at man har fokus på praksis i menighetsrelaterte arbeid. De tematiske valg foretas med tanke på å gi størst mulig grad av kontinuitet og sammenheng mellom utdanning og arbeid.

<h2>Kompetanse og organisering</h2>

PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi har som målsetting å utdanne mennesker til arbeid i kirke og menighet. Studiet kvalifiserer for stillinger og arbeid i kirke og menighet, og er en integrert del av studieprogrammet *Bachelor i Praktisk teologi* (3-årig studieløp) ved ATH, som gir grunnlag for opptak på masterstudier i KRL og teologi.

PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi utgjør 60 studiepoeng og er normert til ett års fulltidsstudium.

Utdanningsplan

Ved studiestart skal ATH og studenten underskrive en gjensidig forpliktende utdanningsplan med bestemmelser om institusjonens ansvar og forpliktelser overfor studenten, og studentens forpliktelser overfor institusjonen og medstudenter. Formålet med utdanningsplanen er å sikre et tettere og mer forpliktende forhold mellom høgskolen og den enkelte student.

Opptak

Opptaksvilkår for å bli student på PRA100 ved ATH, er normalt fullført og bestått KRL100 (60 studiepoeng) eller tilsvarende, men det gis også anledning til å søke opptak på annet grunnlag. Dersom man har avlagt eksamen(er) i praktisk teologi eller tilsvarende studier ved en annen institusjon, kan man også søke innpassing til *PRA100*.

Ordinær søknadsfrist er 15. april. Ta da kontakt med Ansgarskolen (tlf. 38 10 65 00 eller mail: haugland@ansgarhs.no), og vi vil sende deg søknadsskjema i posten. Mer informasjon om våre studier finner du også på våre hjemmesider – www.ansgarskolen.no

Etter 15. april vil det vanligvis være ledige studieplasser på mange av studieretningene. Dersom du ikke har fått søkt før søknadsfristen, ta direkte kontakt med Ansgarskolen.

Ønsker du å snakke med en av oss om studier og opptak? I kontortiden 08.00-15.30 ringer du 38 10 65 00. Ellers kan du ringe vår døgnåpne **Opptakstelefon** 99 09 18 80. Dersom den ikke er betjent akkurat når du ringer, kan du legge igjen en beskjed så kontakter vi deg igjen.

Undervisningen

Inndeling av studieåret og undervisningsomfang

Studieårets lengde er på 40 uker, og er inndelt i to semestre á 20 uker. Studieåret er delt opp i seks undervisningsperioder, tre på høsten (undervisningsperiode 1 til 3) og tre om våren (undervisningsperiode 4 til 6). *PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi* består av følgende emner:

Emne		Forelesninger/ seminartimer
<i>Obligatoriske emner</i>		
PRA111	Personlighet og identitet	12 undervisnings- timer i uka
PRA112	Ledelse og utvikling av kirke og menighet	
PRA113	Kommunikasjon og forkynnelse	
PRA114	Praksis	
<i>Valgfrie emner</i>		
PRA115	Praktisk menighetsbyggende arbeid	12 undervisnings- timer i uka
PRA116	Spiritualitet, mentoring og sjelesorg	
PRA117	Oppvekst, religion og identitet	
PRA118	Seksuelle overgrep i kirke og menighet	

Det gis ca 12 timer med *obligatorisk* undervisning i uken med forelesninger og seminartimer.

Undervisningsprogrammet

Undervisningen på PRA100 Årsstudiet i praktisk teologi er inndelt i forelesninger og seminartimer. Mens forelesningene er tradisjonelle undervisningstimer med gjennomgang av pensum av faglærere, skal seminartimene være mer studentaktive. All undervisning – både seminartimer og forelesningene – er *obligatoriske*.

Seminarundervisning

Seminarene skal være en hjelp for studentene i arbeidet med ulike problemstillinger, og vil gi en praktisk innføring i ulike metodiske grep. Disse timene skal benyttes til diskusjoner med utgangspunkt i sentrale temaer hentet fra pensum og forelesninger. Det stilles krav til skriftlig og muntlig deltakelse på seminarene. Studentene må være forberedt på å arbeide med oppgaver i smågrupper, da undervisningen er lagt opp slik at studentene arbeider med oppgaver og gruppearbeid som er sentrale i pensum. Seminarene krever aktiv deltagelse fra studentenes side.

I seminarundervisningen vil det legges vekt på oppgaveskriving generelt og arbeidet med emnenes *seminaroppgave* spesielt. I tilknytning til emnene skal studentene skrive en seminaroppgave. Gjennom muntlige diskusjoner og presentasjoner, og særlig gjennom arbeidet med seminaroppgaver og andre skriftlige oppgaver, vil studentene oppøve ferdigheter de får bruk for i videre studier.

Seminarene har et øvre tak på antall deltagere på 28 studenter. En seminarklasse deles opp i smågrupper på ca. 4 studenter. Hver smågruppe arbeider sammen med oppgaver de blir tildelt og har

sammen ansvaret for skriftlige og muntlige presentasjoner. Antall deltagere i en gruppe kan endres ut fra hvor mange som deltar på et seminar. Ved frafall i en gruppe kan man måtte arbeide alene.

Seminaroppgave

I seminarundervisningen vil studentene få en elementær innføring i arbeid med *seminaroppgaver* med utgangspunkt i en vitenskapelig tilnæringsmåte. I tilknytning til emnene skal studentene skrive en seminaroppgave. Studentene velger blant oppgaver gitt av seminarlærer, eller foreslår selv en oppgaveformulering.

Ett av hovedformålene med seminarundervisningen er å oppøve evne til å delta i diskusjoner og til selv å presentere faglige problemstillinger for en gruppe. Det vil bli stilt krav om muntlige presentasjoner i løpet av seminartimene, gjerne med utgangspunkt i de seminaroppgavene studentene arbeider med.

Individuell veiledning har en sentral funksjon i seminarundervisningen. Veiledning bidrar til tettere kontakt mellom lærer og student og skaper rom for faglige samtaler og faglig fordypning. Veiledningen er også en forutsetning for å oppfylle intensjonen om prosessorientert skriving. Utkast til seminaroppgaven skal leveres til læreren minst én gang i løpet av kurset. Denne *innleveringen er obligatorisk*. Veiledningen skal ta utgangspunkt i et utkast skrevet av studenten. Seminarlærer fastsetter tidspunkt for veiledning.

I seminaroppgaven skal studenten bekrefte med underskrift at oppgaven er formulert med egne ord (med unntak av markerte sitater). Seminaroppgaven skal innleveres i 2 eksemplarer og kun påføres *kandidatnummer*.

Arbeidskrav

Følgende arbeidskrav møter studentene i forbindelse med forelesningene og seminartimene:

- deltatt i minst 75 % av undervisningstimene
- levert ett utkast til seminaroppgave i forkant av individuell veiledning
- møtt frem til obligatorisk individuell veiledning
- gjennomført og bestått eventuelle gruppeoppgaver, muntlige fremføringer og andre aktiviteter.

Fordi høgskolen i gjennomføringen av studiet legger så stor vekt på studentenes egen deltagelse og engasjement, bl.a. i seminar, gruppearbeid, oppgaveskriving og fremføringer, gjøres det mindre bruk av store eksamener som avsluttende evalueringsform for emnene. Evalueringen skal fortrinnsvis så langt det er mulig bli gitt underveis i studiet.

Evaluering og eksamen

Det gjøres bruk av følgende evaluerings- og eksamensformer på studiet PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi:

- Skriftlig og muntlig eksamen
- Skriftlige seminaroppgaver
- Skriftlige og muntlige emneprøver

Hvilke evaluerings- og eksamensformer det gjøres bruk av, varierer fra emne til emne. Informasjon om hvilke evaluerings- og eksamensformer det enkelte emne gjør bruk av, finnes sammen med presentasjonen av det enkelte emne.

Emneprøve

Fraværet fra undervisningen i emnet må ikke overstige 25 % dersom studenten skal kunne gå opp til avsluttende emneprøve. Alt arbeid i seminarene - arbeid i smågrupper, skriftlige og muntlige presentasjoner - er obligatorisk og må gjennomføres.

Emneprøvene arrangeres for hvert emne og vil ha en lengde på 90 minutter. Emneprøven arrangeres umiddelbart etter at undervisningen er ferdig. Hensikten med prøven er å motivere studentene til å sette seg inn i og jobbe med andre deler av pensum enn det de skriver oppgave om.

Emneprøvene evalueres med bokstavkarakter og vektes til 40 % av emnets karakter.

Seminaroppgave

Fraværet fra undervisningen må ikke overstige 25 % dersom studenten skal kunne levere inn emnets seminaroppgave. Hensikten med seminaroppgaven er å gi studentene anledning til å arbeide grundig og reflektert med utvalgte sider av pensum som de opplever som aktuelle og særlig engasjerende.

Seminaroppgaven leveres innen en gitt frist, som studentene blir informert om ved seminarstart. I seminaroppgaven skal studentene bekrefte med underskrift at oppgaven er formulert med egne ord (med unntak av markerte sitater). Seminaroppgaven skal innleveres med utskrift fra PC (to eksemplarer), og skal kun påføres studentens *kandidatnummer*.

Seminaroppgavene evalueres med bokstavkarakter og vektes til 60 % av emnets karakter.

Eksamen

Fraværet fra undervisningen må ikke overstige 25 % dersom studenten skal kunne gå opp til emnets eksamen. Hensikten med eksamen er å prøve studentene i *hele* pensum.

Eksamen kan være både muntlig og skriftlig. Mens ordinær skriftlig skoleeksamen har et omfang på 4 klokketimer, har muntlig eksamen et omfang på ca 30 minutter.

Eksamen evalueres med bokstavkarakter og vektes til mellom 60 % og 100 % av emnets karakter.

Hjelpemidler til Eksamen

Til skriftlige eksamener på *KRL100 Kristendoms-kunnskap med religions- og livssynskunnskap* er følgende hjelpemidler tillatt.

- 1) *Bibelen* – ulike utgaver (max 2 utgaver). Eksamenskandidatene skal ikke bringe med seg Bibel til eksamenslokalet, men får utdelt Bibler eksamensdagen.
- 2) Haraldsø, B.: *Årstallsliste for Kirkehistorie*.
- 3) Johnstad, G.: *Ord i Bibelen*. Oslo 1987.

Studenter som har annet morsmål enn norsk kan søke om å få medbringe Bibel på sitt morsmål. Søknad sendes eksamensansvarlig Thorkild Bruhn minst 3 uker før første eksamen. Godkjenning vil gjelde for hele årsstudiet/ studieprogramet.

Karaktersetting og karakterutskrift

Det gjøres bruk av følgende karaktersetting: ATH benytter bokstavkarakterer (A til F). Studenter som får bokstavkarakteren F, har ikke bestått prøven.

Karakterutskrift kan fås for hvert emne som er fullført og bestått.

Vurderingsforskrifter

For å gå opp til eksamener, emneprøver og få levert inn seminaroppgaver til sensur, må man være opptatt som student ved Ansgar Teologiske Høgskole og ha betalt semesteravgift.

Studenter som har begynt studiet etter pensum i én studieplan, må gjennomføre eksamener og seminaroppgaver etter dette pensum senest innen ett år etter at normert studietid er utløpt. I spesielle tilfeller kan denne fristen utvides med ytterligere ett år etter skriftlig søknad.

I løpet av studiet vil det foregå en fortløpende vurdering av både undervisningen og studentenes arbeid. Studentene vurderer undervisningen bl.a. ved den evaluering som gjerne foretas ved slutten av hver studieenhet. Evalueringen kan både være av muntlig og skriftlig karakter.

Bachelor i Praktisk teologi

Karakteren for emnene tilhørende *PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi* (60 studiepoeng) teller med i den samlede karakter for studieprogrammet *Bachelor i Praktisk teologi* ved Ansgar Teologiske Høgskole.

De enkelte fag

De overordnede målsettingene for *PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi* søkes realisert ved at studentene arbeider med fag som *homiletikk, sjelesorg, psykologi, ekklesiologi, liturgi, organisjonsteori, spiritualitet* og andre tilstøtende fagområder. Selv om ikke alle disse emnene presenteres som selvstendige emner eller kurs, har de en sentral plass i oppbygningen og tilretteleggingen av de enkelte emner. Studiet skal gi studentene kjennskap til disse fagområdene og oppøve deres evne til å reflektere over grunnleggende problemstillinger av faglig-teoretisk og praktisk karakter.

PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi ved ATH skal gi en akademisk og yrkesrettet utdanning på høgskolenivå. Undervisningen er basert både på forskning og på kunnskap vunnet gjennom erfaring og praksis. Undervisningssituasjonen forutsetter at læreren evner å kombinere stoff fra ulike disipliner, samt reise spørsmål om fagstoffets relevans for praktisk kirke- og menighetsliv og det moderne samfunn. I studiet vil man derfor, i tillegg til et fagorientert studium, tilstrebe en viss grad av tverrfaglighet og praktisk anvendelse i behandling av stoffet der dette oppleves relevant og aktuelt.

Personlighet og identitet

I emnet *Personlighet og identitet* vil man forsøke å trekke vekslers på studentenes egne tanker omkring fremtidig tjeneste og arbeid i kirke og menighet, deres personlige problem- og spørsmålsstillinger samt deres forutsetninger og ressurser. Konfliktområder som forholdet mellom kallsforståelse og tjenestens virkelighet vil drøftes, det samme gjelder viktige yrkesetiske spørsmål.

Det overordnede perspektiv med emnet er å hjelpe studentene til å arbeide med utformingen av en egen tjenesteidentitet. I dette ligger også ønsket om å bidra til å istandsette studentene til ulikt arbeid i kirke og menighet, der man tjenestegjør med personlig integritet og trygghet på egne sterke og svake sider.

Mange ledere i kristent arbeid kjemper med å finne sin identitet og få trygghet i sin tjeneste. Kurset *Personlig og pastoral utvikling* skal hjelpe studentene til å reflektere over hvordan det som har skjedd med en tidligere i livet preger en på godt og vondt i dag. På dette grunnlag skal studentene arbeide med egen troshistorie og fortidens minner og hendelser, for å videreutvikle seg til fremtidig tjeneste.

Også kurset *Personlighetspsykologi* skal gi studentene hjelp til å finne sin identitet og få trygghet i valg av fremtidig tjeneste og arbeid. Undervisningen skal være en hjelp til å reflektere over hvordan personlighet og individuelle ulikheter både virker komplimenterende i yrkeslivet, men også kan oppleves utfordrende og forårsake konflikter.

Ledelse og utvikling av kirke og menighet

Intensjonen med emnet *Ledelse og utvikling av kirke og menighet* er blant annet å gi studentene en innføring i den teologiske basis for det menighetsbyggende arbeid, herunder drøfte det menighetsbyggende arbeid på et prinsipielt og praktisk/aktuelt grunnlag. Dessuten vil det i undervisningen pekes på historisk betingede strukturer og former i tenkning omkring menigheten. Studentene vil presenteres for ulike modeller og metoder for ledelse- og organisasjonsarbeid, som vil gi dem et grunnlag for å arbeide både organisasjonsteoretisk og ekklesiologisk med hva som er spesielt for både det menighetsbyggende arbeid og det å være leder i kirke og menighet.

Kurset *Innføring i organisasjons- og ledelsesteori* skal gi studentene en hjelp til å forstå hvordan organisasjoner fungerer, og hvordan mennesker påvirker og påvirkes av organisasjoner som de arbeider og samspiller i. Undervisningen skal gi studentene praktisk innsikt i sentrale strukturer og prosesser i og mellom organisasjoner som påvirker og regulerer organisasjonsatferd.

I kurset *Teologi for det menighetsbyggende arbeid* skal studentene drøfte og reflektere over den teologiske og ekklesiologiske basis for det menighetsbyggende arbeid ut fra et evangelikalt perspektiv. Undervisningen vil fokusere på de viktigste faktorene i det menighetsbyggende arbeid.

Praktisk menighetsbyggende arbeid

Intensjonen med emnet *Praktisk menighetsbyggende arbeid* er blant annet å gi studentene en innføring i den teologiske basis for det menighetsbyggende arbeid, herunder drøfte det menighetsbyggende arbeid på et prinsipielt og praktisk/aktuelt grunnlag. Dessuten vil det i undervisningen pekes på historisk betingede strukturer og former i tenkning omkring menigheten. Studentene vil presenteres for ulike modeller, som vil gi dem et grunnlag for å arbeide ekklesiologisk med hva som er spesielt for både det menighetsbyggende arbeid og det å være leder i kirke og menighet.

Kurset *perspektiver på menighetsutviklende arbeid* fokuserer på hvordan ulike menigheter gjør bruk av forskjellige organisasjonsteoretiske aspekter og ledelsesprinsipper. I undervisningen gjøres studentene kjent med hvordan utvalgte menigheter fungerer. Det vil også bli arrangert en studietur til en eller flere utvalgte menigheter for å se hvordan disse har implementert ulike organisasjonsteoretiske og ekklesiologiske prinsipper i sin menighetstenkning og – praksis.

I kurset *Ungdomsarbeid i kirke og menighet* behandles forholdet mellom religion og ungdomskultur. Undervisningen skal gi studentene god innsikt i hva som kjennetegner vår tids ungdomskultur, og hvilken rolle religion spiller for ungdom.

I kurset *Studietur* vil det bli gjennomført reise til steder som på ulike måter kan stimulere studiet av praktisk menighetsarbeid. Studieturene kan være tverrfaglig samarbeid med andre teologiske fag.

Kommunikasjon og forkynnelse

Emnet *Kommunikasjon og forkynnelse* dreier seg om forskning, kunnskap og ferdigheter knyttet til kommunikative situasjoner generelt og det å forkynne Guds ord spesielt. Emnets fokus er rettet mot kommunikasjonssituasjonens og forkynnens problemer og muligheter. Selv om det er den gudstjenestelige preken som er hovedperspektivet, vil også andre forkynnelsesformer og – situasjoner tas med i behandlingen. Gudstjenesten, herunder også prekenen, er en kommunikativ handling som skal bringe det levende Guds ord til mennesker i deres kontekstuelle virkelighet. Emnet vil også sette fokus på ulike liturgiske ritualer, språk- og symbolhandlinger i forskjellige kirker og menigheter, særskilt ulikheter og variasjoner med hensyn til ulike former for gudstjenestefeiring.

Kurset *Praktisk kommunikasjonslære* vil ta opp viktig forskning omkring kommunikasjon i ulike sammenhenger. I undervisningen vil studentene måtte arbeide med hvordan de kan lykkes bedre med det å kommunisere med ulike tilhørergrupper.

Kurset *Kristen forkynnelse* er en innføring i kristen forkynnelse med særlig vekt på prekenen. I undervisningen vil studentene måtte arbeide med seg selv og sin forkynnelse, og oppøve sine individuelle ferdigheter med hensyn til det å kommunisere aktuelt og levende til dagens mennesker.

I kurset *kristen gudstjeneste* vil studentene måtte arbeide med hvordan de kan organisere, planlegge og lede ulike typer gudstjenester og legge dem til rette for å nå ulike målgrupper.

Spiritualitet, mentoring og sjelesorg

Sjelesorg er omsorg for enkeltmennesker i rammen av det kristne fellesskap. Mentoring er omsorg for den enkelte utøvd av en mentor som gjør bruk av ulike former for veiledningsmetodikk. Sjelesorg og mentoring utøves innenfor den hjelpende samtale som foregår mellom veileder og konfident. Spiritualitet dreier seg om ulike typer av klassisk kristen spiritualitet. Faglig sett innebærer fagene spiritualitet og sjelesorg en teologisk refleksjon over og besinnelse på sjelesorgens og spiritualitetens egenart og kjennetegn, særlig studiet av enkeltmenneskers religiøse og eksistensielle erfaringer innen menighet og samfunn.

I kurset *Spiritualitet* blir studentene ført inn i den klassiske kristne spiritualitet, hvor de også må gjøre en analyse av forholdet mellom teologi og spiritualitet.

Kurset *Innføring i mentoring* skal gi studentene en oversikt over ulike sider ved mentoringfunksjonen. Målet for undervisningen er at studentene skal utvikle sine ferdigheter med hensyn til det å lede medarbeidere innenfor kirke- og menighetsliv.

Kurset *Innføring i sjelesorg* skal gi studentene bedre forutsetninger for å forstå både seg selv og andre bedre. Undervisningen vil gi studentene en innføring i sjelesorgens egenart, sett i lys av troen på den treenige Gud.

Oppvekst, religion og identitet

Emnet *Oppvekst, religion og identitet* vil fokusere på barn og unge og hvordan de sosialiseres inn i det senmoderne samfunn. For å gjøre dette vil det trekkes noen historiske linjer bakover i tiden for å forstå barn og unge i dagens samfunn. Sentralt står også hvordan ungdommer anvender seg av religiøse symboler og religion for å søke mening og skape seg en identitet. For å belyse de unges identitetssøking, vil det også fokuseres på nye religiøse bevegelser og åndelig søkning blant ungdom. I forlengelsen av dette skal emnet drøfte viktigheten av det å arbeide bevisst med de unges kontekstuelle virkelighet, for å kunne aktualisere det bibelske budskapet for barn og unge.

I kurset *Barn og unges oppvekstvilkår i Norge* vil studentene bli gjort kjent med viktige oppvekstarenaer som familie, skole og fritid. Undervisningen vil i stor grad dreie seg om disse oppvekstarenaene, som vil belyses ut fra empirisk kunnskap og ulike teoretiske tilnærminger.

Kurset *Ungdom, religion og identitet* skal gi studentene kjennskap til hvordan ungdommer anvender seg av religiøse symboler og religion. I undervisningen skal studentene dessuten analysere og belyse hvordan ulike ungdomsgrupper formulerer sin religiøsitet og hvordan identiteter og livsstiler formuleres, skapes og omskapes ut ifra unge menneskers livserfaringer.

I kurset *Forkynnelse for barn og ungdom* skal det settes fokus på hvordan studentene kan kommunisere med dagens barn og ungdom. I undervisningen skal studentene drøfte hva som gjør denne fasen så spesiell og hva som gjør forkynnelse for barn og unge så viktig.

Seksuelle overgrep i kirke og menighet

Emnet *Seksuelle overgrep i kirke og menighet* skal gi studentene kjennskap til hvordan man kan forebygge og håndtere seksuelle overgrep i kirkelig sammenheng. Det er viktig at studentene tilegner seg en grunnleggende forståelse av og innsikt i de skader og senvirkninger seksuelle overgrep og grenseoverskridende seksuell atferd fører med seg.

Praksis

Praksisemnet har som oppgave å motivere og forberede kandidater for pastoryrke eller annen tjeneste i kirke og menighet. Det prioriteres at studentene får god tid i praksis, dette for at de skal opparbeide et visst mangfold av praktiske erfaringer. Ved å legge forholdene til rette for praksis i menighet, institusjon og/eller organisasjon skal studentene få erfaring med det arbeid de planlegger å gå inn i.

Praktikantene skal også i størst mulig grad avholde praksisen i sine respektive kirkesamfunn. Ved siden av dette skal undervisning og praksis presentere de ulike konfesjoner med en troverdig og respektfull holdning, hvor stridsspørsmål og ulik kirkelig praksis tas opp til behandling. ATH har et veilederkorps (praksisveiledere) bestående av pastorer og prester fra de fleste kirkelige og frikirkelige sammenhenger.

I løpet av praksisemnet skal praktikantene vinne innsikt i de lokale forhold, noe som igjen vil gi dem større kunnskap om og forståelse for lokalmenighetens egenart og særpreg, forstått som den historiske, religiøse og samfunnsmessige kontekst menigheten står i.

Det er en uttrykkelig målsetting for *PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi* at studentene skal utvikle respekt og forståelse både for andres og sin egen konfesjon, og lokalmenighetens lokale særpreg.

Emner for PRA100 Praktisk teologi

Emner og studiepoeng

PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi ved Ansgar Teologiske Høgskole inneholder følgende emner med denne studiepoengfordelingen:

Emner	Studiepoeng
Personlighet og identitet	10
Ledelse og utvikling av kirke og menighet	10
Kommunikasjon og forkynnelse	10
Praksis	10
Praktisk menighetsbyggende arbeid	10
Spiritualitet, mentoring og sjelesorg	10
Oppvekst, religion og identitet	10
Seksuelle overgrep i kirke og menighet	5

Noen av emnene er obligatoriske, mens andre er valgemner (se presentasjon av emnene enkeltvis nedenfor).

Emne PRA111 Personlighet og identitet (10 studiepoeng)

Emnegruppe	PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Personlighetspsykologi • Personlig og pastoral utvikling
Undervisningsmetoder	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesninger og seminartimer • Troshistorie • All undervisning er obligatorisk
Varighet	6 undervisningsuker

Emnebeskrivelse og presentasjon

Emnet *PRA111 Personlighet og identitet* utgjør 10 studiepoeng av *PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi*. PRA100 er en integrert del av studieprogrammet i *Bachelor i Praktisk teologi* (3-årig studieløp). Emnet er *obligatorisk*.

Målsetting

Personlighetspsykologi (5 studiepoeng)

Kurset *Personlighetspsykologi* skal gi studentene kjennskap til personlighetspsykologiens hovedområder. Eksempler på emner som kurset vil behandle er personlighet og personlighetsteorier, individuelle ulikheter, personlighetspsykologiens teorier, selvet og enkelte personlighetstester.

Personlig og pastoral utvikling (5 studiepoeng)

Kurset *Personlig og pastoral utvikling* skal gi studentene anledning til å reflektere over eget liv og troshistorie samt hjelp til å reflektere over forhold i fortiden. Kurset skal formidle innsikt i sammenhengen mellom et menneskes trosliv og dets personlighetsutvikling samt hjelpe studentene til å arbeide med utformingen av egen tjenesteidentitet, der målet er at studentene skal kunne tjenestegjøre med personlig integritet og trygghet på egne sterke og svake sider. Dessuten vil kurset drøfte konfliktområder som forholdet mellom kallsforståelse og tjenestens virkelighet samt viktige yrkesetiske spørsmål.

Innhold og struktur

Undervisning

Undervisning vil bestå av både *forelesninger* og *seminar*. Mens forelesningene har et omfang på 48 timer, har seminaret et omfang på 24 timer. Seminaret bygger på pensumlitteratur og på forelesningene. Seminarklassen, som ledes av en lærer, deles ved kursstart inn i smågrupper på ca 4 studenter. Disse smågruppene har ansvaret for presentasjoner og lignende i seminaret, og vil gjennom hele seminaret arbeide med oppgaver de blir tildelt.

Seminaroppgave (Troshistorie)

Kurset *Personlig og pastoral utvikling* skal gi studentene anledning til å reflektere over eget liv og troshistorie samt hjelp til å reflektere over forhold i fortiden. I tillegg til tradisjonelle forelesninger og seminar timer, skal studentene i løpet av kurset arbeide med sin egen troshistorie. Mot slutten av kurset vil studentene dele sin troshistorie i seminar timenes smågrupper, som vil være styrt av seminarlærer. Til slutt i kurset vil hver student gjennomføre en individuell veiledningssamtale med seminarlærer.

Eksamen og evaluering

Troshistorie

Studentens troshistorie skal være på 3500 ord (pluss/minus 10 %). Tidsfrist for innlevering av oppgaven vil det bli opplyst om ved seminarstart.

Studentenes troshistorie deles med de andre studentene i seminar timenes smågrupper, og avrundes med en individuell veiledningssamtale med seminarlærer.

Skriftlig eksamen

Det arrangeres en ordinær skriftlig skoleeksamen (4 timer) ved slutten av emnet. Fraværet fra undervisningen må ikke overstige 25 % dersom studenten skal kunne gå opp til emnets eksamen.

Hensikten med eksamen er å prøve studentene i *hele* pensum.

Eksamen evalueres med bokstavkarakter og vektes til 100 % av emnets karakter.

Evaluering

Det vil bli avholdt evaluering av emnets forelesninger og seminar ved slutten av hvert semester.

Pensum

Personlighetspsykologi

Litteratur (ca 350 sider)

Larsen, R. J. & D. M. Buss: *Personality Psychology. Domains of Knowledge About Human Nature*. New York: McGraw-Hill, 2005. Side 3-227; 374-531 (ca 380 sider). ISBN 0-07-111149-2

Personlig og pastoral utvikling

Litteratur (ca 400 sider)

Fowler, J.W.: *Faith Development and Pastoral Care*. Philadelphia 1987. Side 13-120 (107 sider)

Jørgensen, J.P.: *Sterk nok til å være svak*. Oslo 1999 (90 sider)

Malm, M.: *Veivisere*. Oslo 1991. Side 23-214 (191 sider)

Engedal, L. G. og J. P. Jørgensen: *Min troshistorie. En kort innføring i hvordan skrive og dele troshistorie i en gruppe*. (24 sider)

Emne PRA112 Ledelse og utvikling av kirke og menighet (10 studiepoeng)

Emnegruppe	PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Innføring i organisasjons- og ledelsesteori • Teologi for det menighetsbyggende arbeid
Undervisningsmetoder	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesninger og seminartimer • Seminaroppgave • All undervisning er obligatorisk
Varighet	6 undervisningsuker

Emnebeskrivelse og presentasjon

Emnet *PRA112 Ledelse og utvikling av kirke og menighet* utgjør 10 studiepoeng av *PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi*. PRA100 er en integrert del av studieprogrammet i *Bachelor i Praktisk teologi* (3-årig studieløp). Emnet er *obligatorisk*.

Målsetting

Innføring i organisasjons- og ledelsesteori (5 studiepoeng)

Emnet *Innføring i organisasjons- og ledelsesteori* skal gi studentene en innføring i hvordan organisasjoner fungerer, og hvordan mennesker påvirker og påvirkes av organisasjoner som de arbeider og samspiller i. Studentene vil gjøres kjent med grunnleggende teoretisk kunnskap om og overblikk over sentrale organisasjonsteoretiske og organisasjonspsykologiske temaer, samt praktisk innsikt i sentrale strukturer og prosesser i og mellom organisasjoner som påvirker og regulerer organisasjonsatferd.

Teologi for det menighetsbyggende arbeid (5 studiepoeng)

Kurset *Teologi for det menighetsbyggende arbeid* skal gi studentene en grunnleggende innføring i den teologiske basis for det menighetsbyggende arbeid ut fra et evangelikalt perspektiv. Kurset vil gå ut på å identifisere, analysere og sammenlenke de viktigste innvirkende faktorer i det menighetsbyggende arbeid - med det siktemål å klargjøre faktorenes enkeltvis, interaktive og samlede innflytelse og betydning for vekstprosessen i en menighet.

Innhold og struktur

Undervisning

Undervisning vil bestå av både *forelesninger* og *seminar*. Mens forelesningene har et omfang på 48 timer, har seminaret et omfang på 24 timer. Seminaret bygger på pensumlitteratur og på forelesningene. Seminarklassen, som ledes av en lærer, deles ved kursstart inn i smågrupper på ca 4 studenter. Disse smågruppene har ansvaret for presentasjoner og lignende i seminaret, og vil gjennom hele seminaret arbeide med oppgaver de blir tildelt.

Seminaroppgave

I løpet av seminaret skal hver student levere inn et obligatorisk skriftlig arbeid. Hver student velger seg et gitt (eller godkjent) tema av seminarleder. Det er viktig at studenten begynner å utforme den individuelle oppgaven allerede i løpet av seminarets første uke. Tiden mellom samlingene bør aktivt brukes til skriving.

Studenten har rett og plikt til individuell veiledning i arbeidet med sin skriftlige oppgave. Utkast skal leveres til læreren én gang i løpet av kurset. Denne innleveringen er obligatorisk.

Eksamen og evaluering

Seminaroppgave

Studentens seminaroppgave skal være på 3000 ord (pluss/minus 10 %). Tidsfrist for innlevering av oppgaven vil det bli opplyst om ved seminarstart.

Hensikten med seminaroppgaven er å gi studentene anledning til å arbeide grundig og reflektert med utvalgte sider av pensum som de opplever som aktuelle og særlig engasjerende.

Seminaroppgaven evalueres med bokstavkarakter og vektes til 60 % av emnets karakter.

Emneprøve

Det arrangeres en emneprøve på 90 minutter umiddelbart etter at undervisningen i emnet er ferdig. Fraværet fra undervisningen i emnet må ikke overstige 25 % dersom studenten skal kunne gå opp til avsluttende emneprøve.

Hensikten med prøven er å motivere studentene til å sette seg inn i og jobbe med andre deler av pensum enn det de skriver oppgave om.

Emneprøvene evalueres med bokstavkarakter og vektes til 40 % av emnets karakter.

Evaluering

Det vil bli avholdt evaluering av emnets forelesninger og seminar ved slutten av hvert semester.

Pensum

Innføring i organisasjons- og ledelsesteori

Litteratur (ca 350 sider)

Berg, M. E.: *Ledelse, verktøy og virkemidler*. Universitetsforlaget, 2000 (256 sider).
ISBN: 978-82-15-00378-8

Sørhaug, H. C.: *Om ledelse*. Universitetsforlaget, 1996. Side 1-69; 127-162 (104 sider)
ISBN: 82-00-22450-3

Teologi for det menighetsbyggende arbeid

Litteratur (ca 350 sider)

Carroll, J. W.: *Mainline to the Future. Congregations for the 21st Century*. Louisville, Kentucky: Westminster John Knox Press, 2000. Side 8-75 (67 sider)

Davis, J. R.: "How Church Structures can Effectively Help or Hinder Church Growth" i: *Evangel*, Autumn 1992. Side 73-83 (10 sider)

"Å bygge menighet i en postmoderne tid", T. Løberg, artikkel i bind 3 i: *Ekklesiologi-prosjektet ved Menighetsfakultetet*. 2004. Side 111-137 (26 sider)

Råmunddal, L.: *Skjulte ressurser. Elementer til en teologi om menighetens oppbygging, fornyelse og vekst*. Oslo: Rex Forlag, 1997. Side 39-203 (160 sider)

Råmunddal, L.: *Vekststrategier i norske frikirker*, Artikkel i Bind 3 i Ekklesiologi-prosjektet ved Det teologiske Menighetsfakultet 2000-2003. Trondheim 2003/2004, Tapir Akademisk Forlag. Side 139-155 (16 sider).

Schwarz, Christian A.: *Naturlig kirkevekst. Åtte kvaliteter ved sunn menighetsutvikling*, K-vekst 1998. Side 16-102 (85 sider).

Anbefalt tilleggslitteratur

Augland, Ø., Koltveit, Y. og Gossner, J.: *Bli mindre for å bli større*. Kristiansand, 2002.

Warren, R.: *Målrettet menighet. Vekst uten å gå på akkord med budskap og oppdrag*. Oslo. Rex – Filadelfiaforlaget AS 1999.
(Engelsk utgave: *The Purpose-Driven Church. Growth Without Compromising Your Message & Mission*. Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House, 1995.

Wendell, F. "Från underhållning till engagemang – gudstjänst i en postmodern kontext" i: *Nordisk Tidsskrift for ungdomsstudier & religionspædagogik*, 1/2002, 1. årg. Side 23-41 (18 sider)

Emne PRA113 Kommunikasjon og forkynnelse (10 studiepoeng)
--

Emnegruppe	PRA100 Årsenhet i praktisk teologi
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Praktisk kommunikasjonslære • Kristen forkynnelse • Kristen Gudstjeneste
Undervisningsmetoder	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesninger og seminartimer • Seminaroppgave • All undervisning er obligatorisk
Varighet	6 undervisningsuker

Emnebeskrivelse og presentasjon

Emnet *PRA113 Kommunikasjon og forkynnelse* utgjør 10 studiepoeng av *PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi*. PRA100 er en integrert del av studieprogrammet i *Bachelor i Praktisk teologi* (3-årig studieløp). Emnet er *obligatorisk*.

Målsetting

Praktisk kommunikasjonslære (3 ½ studiepoeng)

Kurset *Praktisk kommunikasjonslære* vil fokusere på det viktigste av forskning omkring kommunikasjon i ulike sammenhenger. Undervisningen skal gi studentene impulser til det å lykkes bedre med kommunikasjonen og det å formidle "et budskap" videre til andre.

Kristen forkynnelse (3 ½ studiepoeng)

Kurset *Kristen forkynnelse* skal gi studentene en innføring i kristen forkynnelse med særlig vekt på prekenen. Undervisningen skal gi utfordre studentene til å arbeide med seg selv og sin forkynnelse, slik at de kan oppøve ferdigheter til å preke aktuelt og levende til dagens mennesker. Tema for undervisningen vil være ulike dimensjoner ved forkynnelsen som: forkynnelsens basis, forkynnerens personlige liv, forholdet mellom tilhørere og forkynnelsen, forholdet mellom utleggelse og anvendelse, struktur og stil, illustrasjoner, utførelsen samt ulike forkynnelsessituasjoner (kasualia).

Kurset vil bestå både av tradisjonelle forelesninger og gjennomgang av pensum, men også av øvelser og samtaler.

Kristen gudstjeneste (3 studiepoeng)

Kurset *Kristen gudstjeneste* skal hjelpe studenten til å gjennomtenke gudstjenestens utforming og funksjon i den sammenheng man arbeider. I kurset vil utvikling av ulike typer gudstjenester stå sentralt, og gudstjenesteutvikling i en norsk frikirkelig og lavkirkelig sammenheng vektlegges. Som bakgrunn for det aktuelle arbeid med gudstjenesten, vil det i kurset også bli gitt en innføring i gudstjenestens historie og tradisjoner – samt dens teologi og liturgi. Gjennom caseoppgaver vil studenten bli trent i praktisk gudstjenesteutviklende arbeid.

Innhold og struktur

Undervisning

Undervisning vil bestå av både *forelesninger* og *seminar*. Mens forelesningene har et omfang på 48 timer, har seminaret et omfang på 24 timer. Seminaret bygger på pensumlitteratur og på forelesningene. Seminarklassen, som ledes av en lærer, deles ved kursstart inn i smågrupper på ca 4 studenter. Disse smågruppene har ansvaret for presentasjoner og lignende i seminaret, og vil gjennom hele seminaret arbeide med oppgaver de blir tildelt.

Seminaroppgave

I løpet av seminaret skal hver student levere inn et obligatorisk skriftlig arbeid. Hver student velger seg et gitt (eller godkjent) tema av seminarleder. Det er viktig at studenten begynner å utforme den individuelle oppgaven allerede i løpet av seminarets første uke. Tiden mellom samlingene bør aktivt brukes til skriving.

Studenten har rett og plikt til individuell veiledning i arbeidet med sin skriftlige oppgave. Utkast skal leveres til læreren én gang i løpet av kurset. Denne innleveringen er obligatorisk.

Øvingsaktivitet

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen *enten* innlevere og fremføre preken/andakt *eller* innlevere og presentere agenda for gudstjeneste utarbeidet med en kort refleksjon.

Eksamen og evaluering

Seminaroppgave

Studentens seminaroppgave skal være på 3000 ord (pluss/minus 10 %). Tidsfrist for innlevering av oppgaven vil det bli opplyst om ved seminarstart.

Hensikten med seminaroppgaven er å gi studentene anledning til å arbeide grundig og reflektert med utvalgte sider av pensum som de opplever som aktuelle og særlig engasjerende.

Seminaroppgaven evalueres med bokstavkarakter og vektes til 60 % av emnets karakter.

Muntlig eksamen

Det arrangeres en muntlig eksamen (minimum 20 minutter) ved slutten av emnet. Fraværet fra undervisningen må ikke overstige 25 % dersom studenten skal kunne gå opp til emnets eksamen.

Hensikten med eksamen er enten å prøve studentene i *hele* pensum eller å prøve studenten i en formidlingssituasjon.

Eksamen evalueres med bokstavkarakter og vektes til 40 % av emnets karakter.

Evaluering

Det vil bli avholdt evaluering av emnets forelesninger og seminar ved slutten av hvert semester.

Pensum (ca 700 sider)

Praktisk kommunikasjonslære

Litteratur (ca 250 sider)

Kvalbein, A.: *God kontakt. Praktisk kommunikasjonslære*. 2. opplag. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2000. Side 13-237 (224 sider) (ISBN 82-7147-190-2)

Kristen forkynnelse

Litteratur (ca 250 sider)

Eldebo, R.: *Det homiletiska rummet : mötet mellan predikant och lyssnare*. Örebro: Libris, 2005. Side 11-154 (143 sider) ISBN 91-7195-751-0

Robbinson, H. & Larson, C. B.: *The art and craft of biblical preaching*. Zondervan, 2005 (utvalgte sider)

Kristen Gudstjeneste

Litteratur (ca 210 sider)

Segler, F.M. og R. Bradley: *Christian Worship. Its Theology and Practice*, (3rd Edition), Nashville, Tennessee: B&H Publishing Group, 2006 (utvalgte sider)

og

Basden, P.A. (ed.): *Exploring the Worship Spectrum, 6 Views*, Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2004, (utvalgte sider)

Emne PRA114 Praksis (10 studiepoeng)

Emnegruppe	PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Menighetspraksis <i>eller</i> • Institusjonspraksis <i>eller</i> • Organisasjonspraksis
Undervisningsmetoder	<ul style="list-style-type: none"> • Veiledet praksis
Varighet	6 uker

Emnebeskrivelse og presentasjon

Emnet *PRA114 Praksis* kan utgjøre 10 studiepoeng av *PRA100 Årsenhet i praktisk teologi*. PRA100 er en integrert del av studieprogrammet i *Bachelor i Praktisk teologi* (3-årig studieløp). Emnet er *obligatorisk*.

Målsetting

Emnet *Praksis* utgjør en 6 uker lang praksisperiode, hvor studentene skal forberedes til den virkelighet de vil møte som arbeidere i lokalt menighetsarbeid eller innenfor annet kirkelig organisasjons- eller institusjonsliv.

Praksisemnet har som målsetting å føre praktikanten dypere inn i praksisfeltet og tjenestens egenart, bearbeide teoretisk kunnskap samt utvikle studentens praktiske dyktighet. Denne målsettingen søkes oppfylt ved at studenten gjennom *observasjon* og *deltagelse* får et så utfyllende bilde som mulig av praksisfeltets ulike virksomhetsgrener og totale engasjement. Videre skal studenten delta i praksisfeltets arbeid i den hensikt å lære seg selv bedre å kjenne med hensyn til *holdninger, personlige forutsetninger* og *gaveutrustning* for tjeneste.

I praksisperioden skal praktikanten gjennomføre prioriterte arbeids- og tjenesteoppgaver, som er sentrale for praksisfeltet, under nær oppfølging av veileder, hvor det også tas hensyn til studentenes særskilte utrustning og fremtidige tanker for valg av yrke.

Refleksjon er et viktig nøkkelord som gjør seg gjeldende på alle felt; både med hensyn til de konfesjonelle ulikheter og særpreg, ens egen tjeneste og kallsidentitet, lokalmenighetens funksjon i samfunnet, samt evangeliet kontekstualisert på det postmoderne menneske.

For mer inngående kjennskap til målsettingen med praksisperioden, vises det til retningslinjer og rammeplaner for praksisperiodene.

Innhold og struktur

Veilederteamet

I arbeidet med å forme dyktige arbeidere for lokalt menighetsarbeid og annet kirkelig organisasjons- og institusjonsliv, er ATH avhengig av et godt samarbeid og teamwork mellom lokale veiledere, høgskolens praksisleder og studentene. Erfaringer fra praksis skal sammen med bevisst bearbeiding og vurdering bidra til utvikling mot en profesjonell pastorrolle med solid yrkesetikk.

I veilederteamet er det rekruttert veiledere som arbeider innenfor menighet og kirke, organisasjon og institusjon. Dette for å kunne dekke inn de yrker som studentene har tanker om å utdanne seg til. I tillegg til formell utdanning og yrkeskompetanse kreves det av veilederne at de har tilstrekkelig erfaring fra utøvelsen av sitt yrke. Videre er det en forutsetning at praksisstedet kan tilby hensiktsmessige arbeidsforhold for studentene, og at de er innstilt på å ta imot studentene på en inkluderende måte i arbeidsfellesskapet.

Praksis under veiledning

Ved ATH er det ansatt en person som er høgskolens *praksisleder*. Sammen med *de lokale veilederne* skal høgskolens praksisleder være involvert i arbeidet med å øke den enkelte students kompetanse for pastortjenesten. Den erfaring og innsikt som disse sitter inne med, vil være en verdifull ressurs for studentene i deres søken etter identitet i tjenesten. Samtidig har den enkelte student også et personlig ansvar for å søke veiledning.

Det legges vekt på kontinuerlig oppfølging av studentene i praksisperiodene. Dette er først og fremst de lokale veiledernes oppgave og ansvar, men også høgskolens praksisleder er medansvarlig. Også studenten selv har her et personlig ansvar. Studentene skal kontinuerlig få tilbakemelding på sitt arbeid. Dette foregår under praksisperiodene både ved muntlig og skriftlig evaluering av den lokale veileder.

Evaluering

Med vekt på å observere og lære skal studentene ta del i det daglig arbeid i den lokale menighet eller i annet kirkelig organisasjons- og institusjonsliv. Praksisen blir ledet av en veileder på praksisstedet i kontakt med ATH's praksisleder. Hver student skal etter praksis legge fram sine erfaringer for de andre studentene i en gruppesamtale, samt skrive en evalueringsrapport som drøftes i en samtale med høgskolens praksisleder.

Praksisemnet vil vurderes til *bestått/ikke bestått*.

Emne PRA115 Praktisk menighetsbyggende arbeid (10 studiepoeng)

Emnegruppe	PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Perspektiver på menighetsutviklende arbeid • Studietur (arrangeres ikke hvert år) <i>eller</i> • Ungdomsarbeid i kirke og menighet
Undervisningsmetoder	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesninger og seminartimer • Seminaroppgave
Varighet	6 undervisningsuker (inkl. studietur)

Emnebeskrivelse og presentasjon

Emnet *PRA115 Praktisk menighetsbyggende arbeid* kan utgjøre 10 studiepoeng av *PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi*. PRA100 er en integrert del av studieprogrammet i *Bachelor i Praktisk teologi* (3-årig studieløp). Emnet er et *valgemne*.

Emnet består av tre kurs: *Perspektiver på menighetsutviklende arbeid*, *Studietur* og *Ungdomsarbeid i kirke og menighet*. Mens kurset i *Menighetsbyggende arbeid* er obligatorisk, velger studentene ett av de to kursene *Studietur* eller *Ungdomsarbeid i kirke og menighet*.

Målsetting**Perspektiver på menighetsutviklende arbeid (5 studiepoeng)**

Kurset tar sikte på å hjelpe studentene til å reflektere over sin egen plass og rolle i menighetsutviklende arbeid i dag. Studentene vil spesielt bli utfordret til å se ulike sammenhenger mellom sin egen fortid og erfaring med menighet/menighetsarbeid og utfordringer som lokale menigheter står overfor i de vestlige land i dag. I kurset vil det settes fokus spesielt på spirituelle, teologiske og kulturelle utfordringer som studentene på en eller annen måte vil komme til å møte. Kurset vil også ha søkelys på ulike nye og alternative måter å tenke og drive menighet på i dag – som ulike typer svar på de utfordringer som kristne menigheter i de vestlige samfunn står overfor. Studentene skal i løpet av kurset å skrive sin egen ”menighetshistorie” – der egne erfaringer og opplevelser med menighet og menighetsarbeid bl.a. sees i lys av de spirituelle, teologiske og kulturelle utfordringene som kurset har fokus på.

Studietur (5 studiepoeng) (arrangeres ikke hvert år)

Studieturen går til steder som på ulike måter kan stimulere studiet av praktisk menighetsarbeid. Studieturene kan være tverrfaglige samarbeid med andre teologiske fag.

Studentene skal

- delta på den forberedende undervisning og på studiereisen
- delta i evalueringen av turen

Ungdomsarbeid i kirke og menighet (5 studiepoeng)

Kurset *Ungdomsarbeid i kirke og menighet* har to hovedfokus: For det første fokuseres det på spørsmålet om forholdet mellom religion og ungdomskultur, og hvordan den kan studeres. For det andre fokuserer det på hvordan kirken kan arbeide for ungdom og være en kirke for ungdom.

Studentene skal ha god innsikt i

- hva som kjennetegner vår tids ungdomskultur, og hvilken rolle religion spiller for ungdom
- metoder og prinsipper for formidling av kristen tro til ungdom
- evne til å reflektere teologisk over kirkens forhold til unge

Innhold og struktur

Gjelder for de studentene som velger kursene Perspektiver på menighetsutviklende arbeid + Studietur.

Undervisning

Undervisning vil bestå av både *forelesninger* og *seminar*. Mens forelesningene har et omfang på 24 timer, har seminaret et omfang på 12 timer. Seminaret bygger på pensumlitteratur og på forelesningene. Seminarklassen, som ledes av en lærer, deles ved kursstart inn i smågrupper på ca 4 studenter. Disse smågruppene har ansvaret for presentasjoner og lignende i seminaret, og vil gjennom hele seminaret arbeide med oppgaver de blir tildelt.

Seminaroppgave

I løpet av seminaret skal hver student levere inn et obligatorisk skriftlig arbeid. Hver student velger seg et gitt (eller godkjent) tema av seminarleder. Det er viktig at studenten begynner å utforme den individuelle oppgaven allerede i løpet av seminarets første uke. Tiden mellom samlingene bør aktivt brukes til skriving.

Studenten har rett og plikt til individuell veiledning i arbeidet med sin skriftlige oppgave. Utkast skal leveres til læreren én gang i løpet av kurset. Denne innleveringen er obligatorisk.

Studietur

Det vil i løpet av emnets undervisningsperiode bli gjennomført en studietur, som skal stimulere studentene i deres studiet av praktisk menighetsarbeid. Det er avsatt ca 3 uker til forberedelse, gjennomføring og evaluering av studieturen.

Innhold og struktur

Gjelder for de studentene som velger kursene Perspektiver på menighetsutviklende arbeid + Ungdomsarbeid i kirke og menighet..

Undervisning

Undervisning vil bestå av både *forelesninger* og *seminar*. Mens forelesningene har et omfang på 48 timer, har seminaret et omfang på 24 timer. Seminaret bygger på pensumlitteratur og på forelesningene. Seminarklassen, som ledes av en lærer, deles ved kursstart inn i smågrupper på ca 4 studenter. Disse smågruppene har ansvaret for presentasjoner og lignende i seminaret, og vil gjennom hele seminaret arbeide med oppgaver de blir tildelt.

Eksamen og evaluering

Gjelder for de studentene som velger kursene Perspektiver på menighetsutviklende arbeid + Studietur.

Seminaroppgave

Studentens seminaroppgave skal være på 3000 ord (pluss/minus 10 %). Tidsfrist for innlevering av oppgaven vil det bli opplyst om ved seminarstart.

Hensikten med seminaroppgaven er å gi studentene anledning til å arbeide grundig og reflektert med utvalgte sider av pensum som de opplever som aktuelle og særlig engasjerende.

Seminaroppgaven evalueres med bokstavkarakter og vektes til 60 % av emnets karakter.

Emneprøve

Det arrangeres en emneprøve på 90 minutter umiddelbart etter at undervisningen i emnet er ferdig. Fraværet fra undervisningen i emnet må ikke overstige 25 % dersom studenten skal kunne gå opp til avsluttende emneprøve.

Hensikten med prøven er å motivere studentene til å sette seg inn i og jobbe med andre deler av pensum enn det de skriver oppgave om.

Emneprøvene evalueres med bokstavkarakter og vektes til 40 % av emnets karakter.

Evaluering

Det vil bli avholdt evaluering av emnets forelesninger og seminar ved slutten av hvert semester.

Eksamen og evaluering

Gjelder for de studentene som velger kursene Perspektiver på menighetsutviklende arbeid + Ungdomsarbeid i kirke og menighet..

Muntlig eksamen

Det arrangeres en muntlig eksamen (minimum 20 minutter) ved slutten av emnet. Hensikten med eksamen er å prøve studentene i *hele* pensum.

Eksamen evalueres med bokstavkarakter og vektes til 50 % av emnets karakter.

Skriftlig eksamen

Det arrangeres en ordinær skriftlig skoleeksamen (4 timer) ved slutten av emnet. Hensikten med eksamen er å prøve studentene i *hele* pensum.

Eksamen evalueres med bokstavkarakter og vektes til 50 % av emnets karakter.

Evaluering

Det vil bli avholdt evaluering av emnets forelesninger og seminar ved slutten av hvert semester.

Pensum

Perspektiver på menighetsutviklende arbeid (5 studiepoeng)

Litteratur (ca 350 sider)

Arnold, C.E. 1997: *3 Crucial Questions about Spiritual Warfare*, Baker Books, Grand Rapids, Michigan, side17-72 (55 sider).

Gibbs, E. 2000: *Church Next. Quantum Changes in How We Do Ministry*, InterVarsity Press, Downers Grove, Illinois. (Et utvalg på ca 200 sider).

Gibbs, E. 2005: *Emerging Churches: Creating Christian Community in Postmodern Cultures*. Grand Rapids, Michigan: Baker Academics. (Et utvalg på ca 70 sider).

Jørgensen, K. 2004: "Trenger kirken omvendelse? På vei mot en misjonale ekklesiologi", i: *Hva vil det si å være kirke? Kirkens vesen og oppdrag*. Bind 3 i Ekklesiologi-prosjektet ved Det teologiske Menighetsfakultet, Tapir akademisk forlag, side 51-68 (17 sider).

Råmunddal, L. 1994: HØR hva Ånden sier til menigheten, Ansgar Media (44 sider).

Råmunddal, L. 2009: "New Style Churches på norsk", upublisert artikkel. (8 sider).

Studietur

Litteratur (ca 350 sider)

Et pensum på ca 350 sider fastsettes i samråd med faglærer.

Ungdomsarbeid i kirke og menighet

Litteratur (ca 480 sider)

Ulstein, J. O. (red.): *Ungdom i rørsle 1. Aktørar og arbeidsformer*. Kyrkjefag Profil nr. 5. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2004. Side 11-175 (164 sider) ISBN 82-519-2020-5

Ulstein, J. O. (red.): *Ungdom i rørsle 2. Faglege perspektiv og utfordringar*. Kyrkjefag Profil nr. 6. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2004. Side 7-307 (300 sider) ISBN 82-519-2029-9

Mangersnes, S. B.: "Å være prest blant ungdom. Ydmyke refleksjoner om ungdom, ungdomskulturer og presterolle" i: *Halvårsskrift for praktisk teologi 1-2002*. Luther forlag. Side 16-25 (9 sider)

Moshuus, G.: "Utfordringer for barne- og ungdomsorganisasjonene" i: *Ung på 90-tallet. En antologi*. UNGforsk/ Cappelen Akademisk Forlag, 2. opplag 1997. Side 227-241 (14 sider)

Emne PRA116 Spiritualitet, mentoring og sjelesorg (10 studiepoeng)

Emnegruppe	PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Spiritualitet • Innføring i mentoring • Innføring i sjelesorg
Undervisningsmetoder	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesninger og seminartimer • Seminaroppgave
Varighet	6 undervisningsuker

Emnebeskrivelse og presentasjon

Emnet *PRA116 Spiritualitet, mentoring og sjelesorg* kan utgjøre 10 studiepoeng av *PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi*. PRA100 er en integrert del av studieprogrammet i *Bachelor i Praktisk teologi* (3-årig studieløp). Emnet er et *valgemne*.

Målsetting

Spiritualitet (3 ½ studiepoeng)

Kurset *Spiritualitet* skal gi studentene en innføring i den klassiske kristne spiritualitet. I undervisningen vil det legges vekt på å presentere en historisk oversikt over fagområdet, samt å gjøre en analyse av forholdet mellom teologi og spiritualitet.

Innføring i mentoring (3 ½ studiepoeng)

Kurset *Innføring i mentoring* vil gi en innføring i ulike sider ved mentoringfunksjonen. Kurset vil presentere ulike former for mentoring samt ulike former for veiledningsmetodikk. Studentene skal utvikle ferdigheter til å lede medarbeidere i kirke og menighet, slik at de både blir i stand til å lede seg selv og andre.

Innføring i sjelesorg (3 studiepoeng)

Kurset *Innføring i sjelesorg* skal gi studentene bedre forutsetninger for å forstå både seg selv og andre bedre. Undervisningen skal være en hjelp for studentene til å modnes som levende og troende mennesker. Videre vil kurset fokusere på det sjelesørgeriske møtet: Hvem er aktørene? Hva skjer mellom dem? Hvordan blir dette møtet påvirket av selvforståelsen til dem som møtes? Hvilke åndelige og eksistensielle spørsmål er relevante? Hvilken betydning har psykiatrisk behandling og religionspsykologisk innsikt? Hva betyr kultur og miljø?

Undervisningen skal gi studentene en bred og grunnleggende innføring i kristen sjelesorg. Kurset vil ta opp spørsmål omkring sjelesorgens egenart, sett i lys av troen på den treenige Gud.

Innhold og struktur

Undervisning

Undervisning vil bestå av både *forelesninger* og *seminar*. Mens forelesningene har et omfang på 48 timer, har seminaret et omfang på 24 timer. Seminaret bygger på pensumlitteratur og på forelesningene. Seminarklassen, som ledes av en lærer, deles ved kursstart inn i smågrupper på ca 4 studenter. Disse smågruppene har ansvaret for presentasjoner og lignende i seminaret, og vil gjennom hele seminaret arbeide med oppgaver de blir tildelt.

Seminaroppgave

I løpet av seminaret skal hver student levere inn et obligatorisk skriftlig arbeid. Hver student velger seg et gitt (eller godkjent) tema av seminarleder. Det er viktig at studenten begynner å utforme den individuelle oppgaven allerede i løpet av seminarets første uke. Tiden mellom samlingene bør aktivt brukes til skriving.

Studenten har rett og plikt til individuell veiledning i arbeidet med sin skriftlige oppgave. Utkast skal leveres til læreren én gang i løpet av kurset. Denne innleveringen er obligatorisk.

Øvingsaktivitet

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen praktisk anvende teori fra kursene i mentoring og sjelesorg i en øvelsesaktivitet utført i klasserommet.

Eksamen og evaluering

Seminaroppgave

Studentens seminaroppgave skal være på 3000 ord (pluss/minus 10 %). Tidsfrist for innlevering av oppgaven vil det bli opplyst om ved seminarstart.

Hensikten med seminaroppgaven er å gi studentene anledning til å arbeide grundig og reflektert med utvalgte sider av pensum som de opplever som aktuelle og særlig engasjerende.

Seminaroppgaven evalueres med bokstavkarakter og vektes til 60 % av emnets karakter.

Emneprøve

Det arrangeres en emneprøve på 90 minutter umiddelbart etter at undervisningen i emnet er ferdig. Fraværet fra undervisningen i emnet må ikke overstige 25 % dersom studenten skal kunne gå opp til avsluttende emneprøve.

Hensikten med prøven er å motivere studentene til å sette seg inn i og jobbe med andre deler av pensum enn det de skriver oppgave om.

Emneprøvene evalueres med bokstavkarakter og vektes til 40 % av emnets karakter.

Evaluering

Det vil bli avholdt evaluering av emnets forelesninger og seminar ved slutten av hvert semester.

Pensum

Spiritualitet

Litteratur

Foster, J.R.: *Streams of Living Water. Celebrating the Great Traditions of Christian Faith*. SanFrancisco: Harper, 1998. Side 2-272 (270 sider) ISBN 0-06-066743-7

Innføring i mentoring

Litteratur (ca 210 sider)

Stanley, P. & Clinton, J. R.: *Connecting. The mentoring relationships you need to succeed in life*. NavPress, 1992. Side 15-114; 131-145; 157-230 (186 sider)
ISBN 08910-96388

Mathisen, P & Høigaard, R.: *Veiledningsmetodikk. En handbok i praktisk veiledningsarbeid*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2004. Side 11-116; 141-149; 154-157 (116 sider) ISBN 82-7634-441-0

Innføring i sjelesorg

Litteratur (ca 210 sider)

Okkenhaug, B.: *Når jeg ser ditt ansikt. Innføring i kristen sjelesorg*. Otta: Verbum Forlag, 2002. Side 13-241 (228 sider) ISBN 82-543-0926-4

Emne PRA117 Oppvekst, religion og identitet (10 studiepoeng)

Emnegruppe	PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi
Kurs	<ul style="list-style-type: none"> • Barn og unges oppvekstvilkår i Norge • Ungdom, religion og identitet • Forkynnelse for barn og ungdom
Undervisningsmetoder	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesninger og seminartimer
Varighet	6 undervisningsuker

Emnebeskrivelse og presentasjon

Emnet *PRA117 Oppvekst, religion og identitet* kan utgjøre 10 studiepoeng av *PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi*. PRA100 er en integrert del av studieprogrammet i *Bachelor i Praktisk teologi* (3-årig studieløp). Emnet er et *valgemne*.

Emnet består av tre kurs: *Barn og unges oppvekstvilkår i Norge*, *Ungdom, religion og identitet* og *Forkynnelse for barn og ungdom*. Studentene velger to av de tre kursene.

Målsetting

Barn og unges oppvekstvilkår i Norge (5 studiepoeng)

Kurset *Barn og unges oppvekstvilkår i Norge* skal gi studentene en grundig innføring i teorier om barn og unge, sosialisering og barn og unges posisjon i det senmoderne samfunn. I undervisningen vil det trekkes linjer tilbake i historien for å forstå barn og unge i dagens samfunn. Sentralt i undervisningen står presentasjonen av viktige oppvekstarenaer som familie, skole og fritid. Disse oppvekstarenaene vil bli belyst ut fra empirisk kunnskap og ulike teoretiske tilnærminger. Andre temaer som vil bli tatt opp i kurset er nye familieformer, skole og etablering, livsstil, fritid og jevnaldersmiljø, marginalisering og utsatte ungdomsgrupper. Dessuten vil kurset drøfte hva som særpreger moderne ungdom sett i lys av teorier om modernitet.

Ungdom, religion og identitet (5 studiepoeng)

Kurset *Ungdom, religion og identitet* skal gi studentene kjennskap til hvordan ungdommer anvender seg av religiøse symboler og religion for å søke mening og skape identitet. I undervisningen vil det fokuseres på nye religiøse bevegelser og åndelig søkning blant ungdom. Dessuten skal kurset analysere og belyse hvordan ulike ungdomsgrupper formulerer sin religiøsitet og hvordan identiteter og livsstiler formuleres, skapes og omskapes ut ifra unge menneskers livserfaringer.

I undervisningen vil det settes fokus på blant annet generasjonsmotsetninger blant innvandrere, nye religiøse bevegelser, esoteriske ordener, ungdommens anvendelse av ny informasjons- og kommunikasjonsteknologi samt meditasjonsbevegelser. Andre temaer vil være okkultisme, satanisme, og ungdomskulturelle trender og ikoner som rap og hip pop, Black Metal, X-generasjonen, Ringenes Herre, Harry Potter, Madonna og Satyricon.

Forkynnelse for barn og ungdom (5 studiepoeng)

Kurset *Forkynnelse for barn og ungdom* har fokus på hvordan forkynne for dagens barn og ungdom. Forkynnelse for barn og unge er på mange måter annerledes enn annen forkynnelse. I kurset skal studentene se nærmere på hva som gjør denne fasen så spesiell og hva som gjør forkynnelse for barn og unge så viktig. Studentene vil drøfte intensjon og hensikt med forkynnelsen. Videre vil kurset ta opp noen særlige utfordringer med hensyn til å gjøre forkynnelsen livsnær og konkret for tilhørerne. Studentene vil drøfte betydningen av å arbeide kontekstuellet med det bibelske budskapet og med barne- og ungdomskulturen.

Innhold og struktur

Undervisning

Undervisning vil bestå av både *forelesninger* og *seminar*. Mens forelesningene har et omfang på 48 timer, har seminaret et omfang på 24 timer. Seminaret bygger på pensumlitteratur og på forelesningene. Seminarklassen, som ledes av en lærer, deles ved kursstart inn i smågrupper på ca 4 studenter. Disse smågruppene har ansvaret for presentasjoner og lignende i seminaret, og vil gjennom hele seminaret arbeide med oppgaver de blir tildelt.

Eksamen og evaluering

Muntlig eksamen

Det arrangeres en muntlig eksamen (minimum 20 minutter) ved slutten av emnet. Hensikten med eksamen er å prøve studentene i *hele* pensum.

Eksamen evalueres med bokstavkarakter og vektes til 50 % av emnets karakter.

Skriftlig eksamen

Det arrangeres en ordinær skriftlig skoleeksamen (4 timer) ved slutten av emnet. Hensikten med eksamen er å prøve studentene i *hele* pensum.

Eksamen evalueres med bokstavkarakter og vektes til 50 % av emnets karakter.

Evaluering

Det vil bli avholdt evaluering av emnets forelesninger og seminar ved slutten av hvert semester.

Pensum (ca 700 sider)

Barn og unges oppvekstvilkår i Norge

Litteratur (ca 350 sider)

Fauske, H. og T. Øia: *Oppvekst i Norge*. Oslo: Abstrakt forlag AS, 2003. Side 13-292 (279 sider)

Fauske, H.: "Livsløp og etablering" i: *Ung på 90-tallet. En antologi*. UNGforsk/ Cappelen Akademisk Forlag, 2. opplag 1997. Side 261-276 (15 sider)

Ryland, S.: "Vill på dataspill" i: *Prismet pedagogisk tidsskrift 4/02*. Side 161-166 (5 sider)

Brandtzæg, P. B. og B. H. Stav: "Barn og unges skravling i cyberspace" i: *Tidsskrift for ungdomsforskning*. Årgang 4 nr. 1-2004. Side 27-42 (15 sider)

Pedersen, W.: "En rev bak øret. Den sosiale konstruksjonen av cannabis" i: *Tidsskrift for ungdomsforskning*. Årgang 3 nr. 1-2003. Side 25-43 (18 sider)

Ødegård, G.: "Samfunnsengasjement blant dagens unge" i: *Tidsskrift for ungdomsforskning*. [Nye tall om ungdom] Årgang 3 nr. 2-2003. Side 89-97 (8 sider)

Pape, H. og S. Falck: "Ungdomskriminalitet. Et fenomen i endring?" i: *Tidsskrift for ungdomsforskning*. [Nye tall om ungdom] Årgang 3 nr. 2-2003. Side 99-111 (12 sider)

Hegna, K.: "Ungdoms seksualvaner – "homo" og "hetero"?" i: *Tidsskrift for ungdomsforskning*. [Nye tall om ungdom] Årgang 3 nr. 2-2003. Side 113-118 (5 sider)

Rossow, I.: "Suicidal atferd – endringer fra 1992 til 2002" i: *Tidsskrift for ungdomsforskning*. [Nye tall om ungdom] Årgang 4 nr. 2-2004. Side 77-83 (6 sider)

Brusdal, R.: "Forbruk og finansiering av forbruket blant ungdom" i: *Tidsskrift for ungdomsforskning*. [Nye tall om ungdom] Årgang 4 nr. 1-2004. Side 105-114 (9 sider)

Ungdom, religion og identitet

Litteratur (ca 350 sider)

Larsson, G. (red.): *Talande tro. Ungdomar, religion och identitet*. Lund: Studentlitteratur, 2003. Side 13-51; 67-77; 101-191; 217-233 (164 sider)

Kvalvaag, R. W.: *Det guddommelige jeg. Nyreligiøsitet og religiøse strømninger i moderne ungdomskultur*. Bergen: Fagbokforlaget, 2003. Side 13-135 (122 sider)

Dahle, M. S.: "Spor av tru i eit tenåringssåpe? Om ungdomsmedia og religionspedagogen" i: *Prismet pedagogisk tidsskrift 3/03*. Side 99-104 (5 sider)

Birkedal, E.: "Jeg tror på Gud, men iblant kan jeg tvile ganske sterkt" Om tro og tvil i tidlig ungdomsalder" i: *Prismet pedagogisk tidsskrift 3/03*. Side 105-115 (10 sider)

Slettan, S.: ”Med skrekkblanda fryd i kamp mot det vonde. J.K. Rowlings bøker om Harry Potter” i: *Prismet pedagogisk tidsskrift* 4/02. Side 172-178 (6 sider)

Pollard, N. m.fl. (red.): *Ringenes herre: av J.R.R. Tolkien: oppdraget, makt, visdom og ledelse, mot.* Kristiansand/Oslo: Damaris Norge, Lunde forlag, 2004. Side 3-24 (21 sider).

Forkynnelse for barn og ungdom

Litteratur (ca 220 sider)

Barnes, H. m.fl.: *Vil du meg noe? Forkynnelse for ungdom.* Oslo: IKO-Forlaget, 2004. Side 7-135 (128 sider) ISBN 87-7112-617-2

Halle, R. og G. Hegerstrøm (red): *Himmel over livet. Forkynnelse for barn i en ny tid.* Oslo: IKO-Forlaget, 2001 (utvalgte sider) ISBN 82-7112-498-6

”Arbeidsformer i ungdomsarbeidet” i: *Ungdom i rørsle 1. Aktører og arbeidsformer.* Kyrkjefag Profil nr. 5. Ulstein, J. O. (red.). Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2004. Side 177-259 (82 sider)

Westly, I.: ”Forkynnelse og ung kontekst” i: *Halvårsskrift for praktisk teologi 1-2002.* Luther forlag. Side 27-38 (11 sider)

Emne PRA118 Seksuelle overgrep i kirke og menighet (5 studiepoeng)

Emnegruppe	PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi
Kurs	• Seksuelle overgrep i kirke og menighet
Undervisningsmetoder	• Forelesninger og seminartimer
Varighet	3 undervisningsuker

Emnebeskrivelse og presentasjon

Emnet *PRA118 Seksuelle overgrep i kirke og menighet* kan utgjøre 5 studiepoeng av *PRA100 Årsenhet i Praktisk teologi*. PRA100 er en integrert del av studieprogrammet i *Bachelor i Praktisk teologi* (3-årig studieløp). Emnet er et *valgemne*.

Målsetting

Emnet *Seksuelle overgrep i kirke og menighet* skal hovedsakelig arbeide med hvordan man kan forebygge og håndtere seksuelle overgrep i kirkelig sammenheng. Studentene skal tilegne seg en grunnleggende forståelse av skader og senvirkninger ved seksuelle overgrep og grenseoverskridende seksuell adferd i kirke og menighet.

Emnet skal gi studentene

- forståelse av seksuelle overgrep, herunder grenseoverskridende seksuell adferd i kirke og menighet
- kunnskap om faktorer som bidrar til det å krenke andre menneskers grenser, herunder også den makt og autoritet som ligger i prest-, sjelesørger- og menighetslederrollen
- kunnskap om hva man gjør når overgrep har funnet sted, herunder også oppfølging av utsatte og overgripere
- innsikt i forsoningsproblematikken i familie, menighet og lokalsamfunn.

Innhold og struktur

Undervisning

Undervisning vil bestå av både *forelesninger* og *seminar*. Mens forelesningene har et omfang på 24 timer, har seminaret et omfang på 12 timer. Seminaret bygger på pensumlitteratur og på forelesningene. Seminarklassen, som ledes av en lærer, deles ved kursstart inn i smågrupper på ca 4 studenter. Disse smågruppene har ansvaret for presentasjoner og lignende i seminaret, og vil gjennom hele seminaret arbeide med oppgaver de blir tildelt.

Eksamen og evaluering

Skriftlig eksamen

Det arrangeres en ordinær skriftlig skoleeksamen (4 timer) ved slutten av emnet. Hensikten med eksamen er å prøve studentene i *hele* pensum.

Eksamen evalueres med bokstavkarakter.

Evaluering

Det vil bli avholdt evaluering av emnets forelesninger og seminar ved slutten av hvert semester.

Pensum (ca 350 sider)

Litteratur

Økumeniske retningslinjer i forbindelse med seksuelle overgrep i kirkelig sammenheng. Norges kristne råds skriftserie – nr. 2. Oslo 1998 (14 s.)

Clergy Misconduct: Sexual Abuse in the Ministerial Relationship. The Center for the Prevention of Sexual and Domestic Violence. Seattle 1997 (81 s.)

Poulsson, A.: *Seksuelle overgrep mot barn. Veileder for alle som arbeider med barn, eller som kommer i kontakt med barn, som har vært utsatt for seksuelle overgrep.* Sosialdepartementet 1992 (91 s.)

Skartveit, G.: *Ulvar i lammeflokken. Om predikanter, makt og overgrep mot kvinner.* Oslo 1997 (157 s.)

Artikkelserie i Fædrelansvennen (15. til 25. mai 1999) (ca 20 s.).

Retningslinjer for praksis

Retningslinjer for gjennomføring av praksis

Den lokale veileder

- skal i god tid informere råd og styrer, frivillige medarbeidere og andre ansatte om at det skal være praksisstudent i deres menighet/institusjon
- skal tidlig avtale klare og regelmessige veiledningstimer
- skal ikke fotfølge praktikanten, men gi innspill og komme med evaluering underveis
- skal ikke være med på alt, men være ressursperson.

Praktikanten

- er tjent med at praksisen har en profil som er mest mulig helhetlig og lik for alle kandidatene. I hovedtrekk skal konseptet slik det foreligger i studieplanen være retningsgivende, men det kan foretas tilpasninger til lokale forhold der det er nødvendig
- er først og fremst i praksis for å *lære*, men er også en *ressurs* for menighet og pastor/prest som disse kan gjøre seg bruk av
- er å anse som heltidsansatt i menighet/organisasjon/institusjon den tid praksisen varer
- skal møte krav med hensyn til frammøte, arbeidstid, gjennomføring av pålagte arbeidsoppgaver innen definerte tidsrom etc
- kan ikke ha praksis i sin hjemmemenighet eller annen menighet som praktikanten har tilknytning til.

Ansgar Teologiske Høgskole

- vil ved ATH's praksisleder besøke noen av de menigheter som har praksisstudent. Besøkene gjennomføres når studentene er på praksis
- har det avgjørende ordet når det gjelder utplasseringen av kandidatene, selv om både menighet, veiledere og studenter kan komme med ønsker
- vil tilby veilederne ulike kurs ved skolen og holde disse oppdatert om utviklingen av de studier ved ATH som har betydning for praksisperiodene
- vil dekke de nødvendige utgifter til kost, losji og reise i forbindelse med kursing av de lokale veilederne.

Rammeplan for menighetspraksis

MÅLSETNING

Menighetspraksisen har som mål å gi en allmenn innføring i menighetens liv. Praktikanten skal

1. gjennom observasjon og deltagelse få et så utfyllende bilde som mulig av en menighets virkegrener og øvrige arbeid
2. erverve seg et grunnleggende kjennskap til menighetens arbeidssituasjon og menigheten som arbeidssted
3. delta i menighetens arbeid med det for øye å lære seg selv bedre å kjenne når det gjelder holdninger, personlige forutsetninger og utrustning for tjeneste
4. få impulser til å utvikle personlig og pastoral identitet
5. stimuleres til et utviklende og bærekraftig fromhetsliv

RAMME

1. Skolen arrangerer en samling for veilederne i forkant av menighetspraksisen. Hensikten er dels å knytte veilederne nært opp til skolen, dels å knytte veilederne sammen som team. I tillegg til dette vil samlingene benyttes til gjensidig informasjonsutveksling og evaluering. Samlingen er nødvendig for dem som skal være med som veiledere.
2. Menighetspraksisen har en varighet på 6 uker.
3. Program for hele praksisperioden - med detaljerte ukeplaner - skal utarbeides i samarbeid mellom den lokale veileder og praktikant. Forslag til program forelegges høgskolen ved praksisleder for godkjenning senest én uke før praksisstart. For ytterligere informasjon, se "Arbeidskontrakt mellom praktikant og menighet". (Se praksiskatalog s.20)
4. Når det gjelder arbeidstid følger kandidaten de rutiner som er vanlig i den aktuelle menighet. I tillegg kommer ettermiddags- og kveldsarbeid i forbindelse med avviklingen av f.eks. menighetens barne- og ungdomsarbeid. For ytterligere informasjon, se "Bestemmelser om arbeidstid og økonomi". (Se praksiskatalog s. 14)
5. Etter praksisperioden møter praktikantene høgskolens praksisleder til individuelle samtaler. Erfaringene fra praksisperioden vil også bearbeides i grupper. Rapportene (jfr. prosessjournal pkt. 8) er et viktig bidrag i oppfølgingssamtalen, gruppearbeidet og praktikantens videre arbeid.

INNHOOLDSMOMENTER

Målsetningen for menighetspraksisen søkes nådd gjennom følgende momenter:

1. Evaluering/samtale
 - a) Veileder og praktikant skal ukentlig, fortrinnsvis på første virkedag etter helg, gjennomføre en hovedevaluering av *forrige* uke. Kandidatens ”prosessjournal” er utgangspunktet for denne samtalen.
 - b) Veileder skal gjennom samtaler gjøre praktikanten kjent med funksjonene til menighetens styre og eldsteråd, pastorens/prestens samarbeid med disse valgte organene, menighetens rekruttering og oppfølging av ledere, samt menighetens identitet og ”plass” i lokalsamfunnet.

2. Oppgaver for praktikanten
Følgende oppgaver skal helst praktikanten prøve seg på:

Praktikanten skal

 - a) preke på to gudstjenester (en skal være familiegudstjeneste eller familiesamling), pluss et annet hovedmøte i menigheten
 - b) lede to gudstjenester eller andre hovedmøter
 - c) delta ved utdeling av nattverd
 - d) delta ukentlig i menighetens barne- og ungdomsarbeid
 - e) holde andakt eller delta med annet innslag for minst fire ulike aldersgrupper
 - f) være med ut i sykebesøk og/eller eldrebesøk
 - g) gis en grundig innføring i ulike sider av pastor/prestens administrative oppgaver (herunder få opplæring i føring av protokoll for trossamfunn, medlemsfortegnelse, skjemaer som fylles ut ved fødsel, vigsel, begravelse og andre kirkelige handlinger)
 - h) ha kontortjeneste én til to dager i uka.

Følgende oppgaver kan gjerne praktikanten få prøvd seg på:

Praktikanten kan

 - i) få innføring i og delta i menighetens diakonale arbeid
 - j) delta ved begravelse og oppfølging av pårørende
 - k) holde andakt på aldershjem og/eller helseinstitusjon
 - l) delta ved barnevelsignelse, barnedåp, troende dåp, eller annen kirkelig handling
 - m) være tilstede under stabsmøte, styremøte, menighetsmøte og ledersamlinger
 - n) delta på lokale/regionale predikantsamlinger, tekstgjennomganger o.l.

3. Rapporter
 - a) Praktikanten anbefales å føre en daglig ”prosessjournal”. Denne danner utgangspunkt for den ukentlige faste samtalen med veileder (jfr. punkt 7).
 - b) Før praktikanten forlater praksismenigheten skal veileder og praktikant i fellesskap evaluere praksisperioden. Denne felles evaluering skal leveres eller sendes til skolens praksisleder.
 - c) Etter praksis skal både den lokale veileder og praktikant egenhendig fylle ut en individuell evaluering av praksisperioden. Disse skal leveres eller sendes til skolens praksisleder.

ARBEIDSFORMER

1. Veileder og praktikant forbereder menighetspraksisen i overensstemmelse med innholdsmomentene foran, men med de nødvendige tilpasninger til den aktuelle menighets situasjon.
2. Veileder avsetter nødvendig tid til den ukentlige hovedevalueringen sammen med praktikant, samt nødvendig tid til annen evaluering og samtale/innføring.
3. Veileder har ansvaret for at praktikanten får den nødvendige veiledning og evaluering i tilknytning til de konkrete arbeidsoppgavene som utføres. Evalueringen kan noen ganger med fordel gjennomføres av andre enn pastor/presten (f.eks. i forbindelse med en barne- eller speiderandakt).

Rammeplan for organisasjonspraksis

SØKNAD

1. Organisasjonspraksis er et alternativ for dem som enten har erfaring tilsvarende den obligatoriske menighetspraksisen eller som ikke tenker seg en fremtid som pastor/prest eller lignende.
2. Det kan stilles krav om at søker dokumenterer erfaring tilsvarende innholdet i menighetspraksisen.
3. I behandlingen av søknad om alternativ praksis vil det bli lagt vekt på at den aktuelle organisasjon har tilstrekkelig bredde i arbeidet. Imidlertid kan det også være aktuelt med praksis i mer "spesialiserte" organisasjoner, f.eks. en organisasjon med vekt på diakonalt arbeid eller lignende.

MÅLSETNING

1. Organisasjonspraksisen har som mål å gi en innføring i organisasjonens arbeid med spesiell vekt på organisasjonens egenart. Et annet sentralt mål er å utdype kontakten mellom kristelige organisasjoner og fremtidig ansatte i menigheter.
2. Kandidaten skal herunder
 - a) gjennom observasjon og deltagelse få et så utfyllende bilde som mulig av organisasjonens arbeid
 - b) erverve seg et grunnleggende kjennskap til organisasjonens arbeidssituasjon og organisasjonen som arbeidssted
 - c) delta i organisasjonens arbeid med det for øye å lære seg selv bedre å kjenne når det gjelder holdninger, personlige forutsetninger og utrustning for tjeneste
 - d) få relevant læringsmulighet gjennom praktisk erfaring og regelmessig veiledning
 - e) gjennom veiledning å få bearbeidet kunnskaper, følelser og holdninger, slik at han/hun både intellektuelt, personlig og åndelig kan modnes på veien til pastor/prestetjeneste eller annen kristelig tjeneste.

RAMME

1. Den lokale veileder skal være godkjent av Ansgar Teologiske Høgskole.
2. Skolen arrangerer en samling for veilederne i forkant av praksisperioden. Hensikten er dels å knytte veilederne nært opp til skolen, dels å knytte veilederne sammen som team. I tillegg til dette vil samlingene benyttes til gjensidig informasjonsutveksling og evaluering. Kursene er å anbefale for dem som skal være med som veiledere.
3. Organisasjonspraksisen strekker seg over 6 uker.
4. Program for hele praksisperioden - med detaljerte ukeplaner - skal utarbeides i samarbeid mellom veileder og praktikant. Forslag til program forelegges skolen ved praksisleder for godkjenning senest én uke før praksisstart. For ytterligere informasjon se "Arbeidskontrakt mellom praktikant og organisasjon".

5. Når det gjelder arbeidstid følger kandidaten de rutiner med hensyn til tid og arbeidssituasjon som er vanlig i den aktuelle organisasjon, men med den fleksibilitet som er vanlig for organisasjonens øvrige ansatte. Praktikanten må sikres rimelig tid til forberedelser og avkobling. For ytterligere informasjon se ”Bestemmelser om arbeidstid og økonomi”.
6. Etter praksisperioden møter praktikantene høgskolens praksisleder til individuelle samtaler. Erfaringene fra praksisperioden skal også bearbeides i grupper. Rapportene (jfr. pkt. 8) er et viktig bidrag i oppfølgingssamtalen, gruppearbeidet og praktikantens videre arbeid.

INNHALDSMOMENTER

1. Grunnelementene i praksisen vil måtte variere noe fra organisasjon til organisasjon. Følgende momenter kan være aktuelle:
2. Allment
 - a) *Organisasjonskunnskap*
Kjennskap til organisasjonens oppbygning nasjonalt og internasjonalt, sentralt og lokalt, nøkkelpersonell, strategi, plass i kirkebilde osv.
 - b) *Forkynnelsespraksis*
Øvelse i å gjennomføre andakter, bibeltimer, evangeliserende virksomhet, undervisningstiltak, kurs eller lignende.
 - c) *Sjelesorgspraksis*
Trening i besøkstjeneste, kontakt med enkeltpersoner, diakonale elementer, typiske rådgivningssituasjoner osv
 - d) *Ledertrening*
Innføring i ulike sider ved godt lederskap med særlig vekt på medarbeideromsorg, planlegging og rett disponering av tid
 - e) *Samarbeidstrening*
Hjelp til å bli en god medarbeider og konfliktløser med forståelse for egne sterke og svake sider
 - f) *Kontorarbeid/administrasjon*
Grundig innføring i ulike sider ved kontorarbeidet, samt kontortjeneste én til to dager i uka.
 - g) *Feltarbeid*
Dette må normalt gis større vekt enn kontorarbeid. Ofte vil kretsplanet/lokalplanet være den beste praksisplass i hoveddelen av perioden.
3. Evaluering/samtale:
 - a) Praktikanten må få jevnlig veiledning, vanligvis hver dag. Den kan skje både individuelt og i gruppe der det er mulig
 - b) Veileder og praktikant skal ukentlig, fortrinnsvis på første virkedag etter helg, gjennomføre en hovedevaluering av *forrige* uke. Kandidatens ”prosessjournal” er utgangspunktet for denne samtalen.
 - c) Veileder skal gjennom samtaler gjøre praktikanten kjent med organisasjonens målsetninger, arbeidsoppgaver og arbeidsformer, herunder samarbeidsrelasjoner med menigheter og andre kristne organisasjoner. Det bør også gis en innføring i hvordan organisasjonen følger opp egne ansatte og lokale ledere.

4. Rapporter

- a) Praktikanten skal daglig føre prosessjournal (jfr. punkt 14b).
- b) Før praktikanten avslutter praksisen skal den lokale veileder og praktikant i fellesskap evaluere praksisperioden. Denne felles evaluering skal leveres eller sendes til skolens praksisleder.
- c) Etter praksis skal både veileder og praktikant egenhendig fylle ut en individuell evaluering av praksisperioden. Disse skal leveres eller sendes til skolens praksisleder.

ARBEIDSFORMER

1. Veileder og praktikant forbereder organisasjonspraksisen i overensstemmelse med momentene i punkt 13 med de nødvendige tilpasninger til den aktuelle organisasjon.
2. Veileder avsetter nødvendig tid til den ukentlige hovedevalueringen sammen med praktikant, samt nødvendig tid til annen evaluering og samtale/innføring.
3. Veileder har ansvaret for at praktikanten får den nødvendige veiledning og evaluering i tilknytning til de konkrete arbeidsoppgavene som utføres. Evalueringen kan også gjennomføres av andre enn veileder.

Rammeplan for institusjonspraksis

SØKNAD

1. Institusjonspraksis er et alternativ for dem som enten har erfaring tilsvarende den obligatoriske menighetspraksisen eller som ikke tenker seg en fremtid som pastor/prest eller lignende.
2. Det kan stilles krav om at søker dokumenterer erfaring tilsvarende innholdet i menighetspraksisen.
3. I behandlingen av søknad om alternativ praksis vil det bli lagt vekt på at institusjonen har tilstrekkelig bredde i arbeidet. Praksissted kan være et sykehus eller andre institusjoner som gir mulighet for nærkontakt med mennesker i vanskelige livssituasjoner.

MÅLSETNING

Målsetningen med institusjonspraksisen kan samles i følgende punkter:

Kandidaten skal

- a) gjennom observasjon og deltagelse få et så utfyllende bilde som mulig av institusjonens arbeid
- b) erverve seg et grunnleggende kjennskap til institusjonens arbeidssituasjon og institusjonen som arbeidssted
- c) lære å leve seg inn i livssituasjonen til mennesker i sykdom og krise, for gjennom det å oppnå medmenneskelige erfaringer med betydning for alle typer menighetstjeneste
- d) bli kjent med den sjelesørgeriske tjeneste ved institusjonen, og få anledning til selv å praktisere som sjelesørger under veiledning
- e) delta i institusjonens arbeid med det for øye å lære seg selv bedre å kjenne når det gjelder holdninger, personlige forutsetninger og gaveutrustning for tjeneste
- f) gjennom veiledning å få bearbeidet kunnskaper, følelser og holdninger, slik at han/hun kan modnes intellektuelt, personlig og åndelig på veien til pastor/prestetjeneste eller annen kirkelig/kristelig tjeneste.

RAMME

1. Den lokale veileder skal være godkjent av Ansgar Teologiske Høgskole.
2. Skolen arrangerer en samling for de lokale veilederne i forkant av praksisperioden. Hensikten er dels å knytte veilederne nært opp til skolen, dels å knytte veilederne sammen som team. I tillegg til dette vil samlingene benyttes til gjensidig informasjonsutveksling og evaluering. Kursene er å anbefale for dem som skal være med som veiledere.
3. Praksisen strekker seg over 6 uker.
4. Program for hele praksisperioden - med detaljerte ukeplaner - skal utarbeides i samarbeid mellom veileder og praktikant. Forslag til program forelegges høgskolen ved praksisleder for godkjenning senest én uke før praksisstart. For ytterligere informasjon se "Arbeidskontrakt".
5. Når det gjelder arbeidstid følger kandidaten den normale arbeidstid og "rytme" ved institusjonen. Eventuelle ekstravakter og helgearbeid klargjøres i arbeidet med "Arbeidskontrakten". Slik tjeneste bør medføre tilsvarende reduksjon i den øvrige arbeidstid.

Praktikanten må sikres rimelig tid til forberedelser og avkobling. For ytterligere informasjon se ”Bestemmelser om arbeidstid og økonomi”.

6. Etter praksisperioden møter praktikantene ATH's praksisleder til individuelle samtaler. Erfaringene fra praksisperioden skal også bearbejdes i grupper. Rapportene (jfr. punkt 15) er et viktig bidrag i oppfølgingssamtalen, gruppearbeidet og praktikantens videre arbeid.

INNHALDSMOMENTER

Grunnelementene i praksisen vil måtte variere noe fra institusjon til institusjon. Følgende momenter kan være aktuelle:

1. Allment
 - a) *Organisasjonskunnskap*
Praktikanten må få et grunnleggende kjennskap til institusjonen og dens liv, herunder også hvordan taushetsplikten praktiseres
 - b) *Forkynnelsespraksis*
 - c) *Sjelesorgspraksis*
 - d) *Kunnskap om ulike profesjoner*
Praktikanten bør lære de ulike faggrupper ved institusjonen å kjenne.
 - e) *Lederskap*
Innføring i ulike sider ved godt lederskap med særlig vekt på medarbeideromsorg, planlegging og rett disponering av tid.
 - f) *Samarbeidstrening*
Hjelp til å bli en god medarbeider og konfliktløser med forståelse for egne sterke og svake sider.
2. Praktikanten bør i praksisperioden ha et avgrenset og klart definert ansvarsområde på institusjonen.
3. Evaluering/samtale
 - a) Praktikanten må få jevnlig veiledning, vanligvis hver dag. Den kan skje både individuelt og i gruppe der det er mulig.
 - b) Veileder og praktikant skal ukentlig, og fortrinnsvis på første virkedag etter helg, gjennomføre en hovedevaluering av *forrige* uke. Kandidatens «prosessjournal» er utgangspunktet for denne samtalen.
 - c) Veileder bør dele med praktikanten sine egne erfaringer i arbeidet.
4. Rapporter
 - a) Praktikanten skal daglig føre prosessjournal (jfr punkt 14.b).
 - b) Før praktikanten avslutter praksisen skal veileder og praktikant i fellesskap evaluere praksisperioden. Denne felles evaluering skal leveres eller sendes til skolens praksisleder.
 - c) Etter praksis skal både veileder og praktikant egenhendig fylle ut en individuell evaluering av praksisperioden. Disse skal leveres eller sendes til skolens praksisleder.

ARBEIDSFORMER

1. Veileder og praktikant forbereder praksisen i overensstemmelse med momentene i punkt 12 med de nødvendige tilpasninger til den aktuelle organisasjon.
2. Veileder avsetter nødvendig tid til den ukentlige hovedevalueringen sammen med praktikant, samt nødvendig tid til annen evaluering og samtale/innføring.
3. Veileder har ansvaret for at praktikanten får den nødvendige veiledning og evaluering i tilknytning til de konkrete arbeidsoppgavene som utføres. Evalueringen kan også gjennomføres av andre enn veileder.

Bestemmelser om arbeidstid og økonomi

ARBEIDSTID

1. Praktikanten følger de rutiner med hensyn til tid og arbeidssituasjon som er vanlig i den aktuelle menighet.
2. Arbeidsukens omfang skal normalt være på 37 ½ timer. Innenfor denne rammen kommer også ettermiddags- og kveldsarbeid, f eks. i forbindelse med avviklingen av menighetens barne- og ungdomsarbeid eller ved ulike former for vakttjeneste.
3. Praktikanten skal ha en fridag i uken. Mandag vil være å foretrekke, men annen fridag kan avtales mellom veileder og praktikant.

ØKONOMI

4. Tjenestestedet holder normalt kost og losji for praktikanten.
5. Reise tur/retur dekkes av ATH. Hjemreiser i forbindelse med frihelger/-dager må betales av praktikanten.
6. Menighetene utfordres til å ta opp en kollekt til Ansgar Teologiske Høgskole i løpet av praksisperioden.
7. I forbindelse med organisasjonspraksis må den aktuelle organisasjon dekke eventuelle merkostnader i forbindelse med reise og opphold.

ANDRE BESTEMMELSER

8. Andre avtaler enn de man har med praksismenighet i praksisperioden må godkjennes av praksismenighet. I særtilfeller bør ATH også være med på godkjenning. I konfliktspørsmål avgjør ATH.

Veiledning i praksisopplæringen

Veiledning av praksisstudentene er en svært viktig del av selve praksisprogrammet ved Ansgar Teologiske Høgskole. Veiledningsoppgaven berører følgende parter i studier:

- Høgskolens praksisleder
- Praksisveilederne på praksisfeltet
- Praktikantene

Praksisleder og praksisveiledere skal være involvert i arbeidet med å øke praktikantenes kompetanse for pastor-/prestetjeneste. Den erfaring og innsikt som disse sitter inne med, vil være en verdifull ressurs for studentene i deres søken etter identitet i tjenesten. Samtidig har praktikanten også et personlig ansvar for å søke veiledning.

Det legges vekt på kontinuerlig oppfølging av praktikantene i praksisperiodene. Dette er først og fremst praksisveilederens oppgave og ansvar, men også praksisleder er medansvarlig. Også studenten selv har her et personlig ansvar. Studentene skal kontinuerlig få tilbakemelding på sitt arbeid. Dette foregår under praksisperiodene både ved muntlig og skriftlig evaluering av praksisveileder. Ved slutten av en praksisperiode utarbeider praksisveileder en skriftlig vurdering av studentens arbeid og atferd. Praktikant og praksisveileder utarbeider i tillegg i fellesskap en skriftlig vurdering. Praktikanten skal også selv fremlegge sin egen vurdering av praksisen i skriftlig form. Etter endt praksisperiode foretar praksisleder en sluttevaluering og karakterfesting av studentens praksis, da på bakgrunn av praksisleders og studentens skriftlige vurderinger.

Studenter som viser tegn på ikke å mestre tjenesten, må så tidlig som mulig i studiet få vite hvordan de står i forhold til kravene i studieplaner og praksisplaner.

Forskrifter og retningslinjer

Formelle krav til seminaroppgave ved ATH

Behandling av kildemateriale og sekundærlitteratur spiller en meget viktig rolle i oppgaveskrivingen. En slurvet og unøyaktig omgang med det bibliografiske materialet gir ikke bare et dårlig inntrykk, men vil også mange ganger gjøre det umulig for den som leser oppgaven å forstå hvilke bøker og artikler den enkelte student har gjort bruk av. Det er derfor viktig at litteraturhenvisningene er komplette, slik at man ved hjelp av dem kan finne fram til hvilken litteratur som er anvendt under arbeidet med oppgaven.

Det er viktig at studentene allerede fra et tidlig tidspunkt i studiet tillegger seg gode bibliografiske vaner. Viktige prinsipper i forbindelse med det bibliografiske arbeidet er **fullstendighet** (= "alt" skal være med), **nøyaktighet** (= pinlig nøyaktighet) og **konsekvens** (= alle henvisninger gjøres etter samme system gjennom hele oppgaven).

Husk at bibliografiske innførsler i oppgavens litteraturliste skal være komplette og ta med alt som vil kunne ha betydning for gjenfinning av referansen. I notehenvisninger og i teksten ellers skal referansene forkortes (se eksempler nedenfor).

Det er en god vane å lage litteraturhenvisninger etter denne standard fortløpende under hele skriveprosessen. Mangelfulle referanser vil føre til mye ekstraarbeid mot slutten av oppgaven. I verste fall må du da låne inn igjen anvendt litteratur for å få tilgang på nødvendige opplysninger til biografien, noe som igjen kan føre til at du ikke får levert oppgaven innen fristen. Studer derfor retningslinjene nedenfor. Kan du dem godt fra starten av, vil arbeidet med litteraturhenvisningene falle mye lettere.

Nedenstående er de formelle krav som stilles til seminaroppgaver skrevet for innlevering ved Ansgar Teologiske Høgskole. De er ment som en hjelp til å utarbeide et ferdig produkt som tilfredsstiller alminnelige akademiske krav til en faglig (og estetisk) form.

Layout

Oppgaven skal være skrevet på PC. Linjeavstanden skal være enkel og alle marger skal være 2,5 cm. Sidene skal nummereres nederst på høyre side. Skrifttype og -størrelse: Times New Roman, 12 pkt.

Avsnitt markeres med et ekstra linjeskift.

Overskriftene skrives fra venstre marg (altså ikke sentrert). Hvis overskriftene rangeres i over- og underoverskrifter, bør det ikke brukes mer enn tre nivåer. Rangeringen av overskriftene vises ved bruk av store og små bokstaver og desimalsystemet, slik som i følgende eksempel:

3. Den reformerte reformasjon [Arial 14 pkt fet]

3.1. Lederskapet i reformasjon [Arial 12 pkt fet-kursiv]

3.1.1. U. Zwingly [Arial 12 pkt]

Avstanden fra avsnitt til ny overskrift skal være tredobbel linjeavstand, og fra overskrift til nytt avsnitt dobbel linjeavstand.

På **forsiden** av oppgaven skal det stå følgende i denne rekkefølge:

- Navn på emnegruppe, emne og hvilket kurs oppgaven skrives innenfor
- Tittel på oppgaven
- Semester, undervisningsperiode og dato for innleveringsfrist
- Kandidatnummer
- Antall ord
- Navn på veiledningslærer

Notehenvvisninger

Litteraturhenvvisninger angis i fotnoter (noter nederst på siden) og notene skal nummereres fortløpende gjennom hele oppgaven. I forholdet mellom noter og bibliografi er det viktig å "økonomisere" med plassen. Når det henvises til litteratur i notene, har det ingen hensikt å operere med fulle bibliografiske referanser. Bibliografien er stedet for komplette opplysninger. I notene bruker en forkortede referanser. Dette gjøres ved å angi forfatternavn og år for publikasjonens utgivelse, samt eventuell sideangivelse, slik som i følgende eksempler:

McGrath 1997
Råmunddal 1988:160-162
Gilhus & Mikaelsson 1998:59
Thelle m.fl. 1996:23

Hvis det er to forfattere, skrives begge navnene, hvis det er mer enn to forfattere, brukes det første forfatternavnet og "m.fl."

Bruk av forkortelser i fotnotene

Dersom det er behov for å vise til samme verk flere ganger i fotnotene, kan en også bruke henvisningen "samme verk". NB! Den norske betegnelsen "samme verk" er å foretrekke fremfor den latinske forkortelsen op. cit. (= opere citato, "i det siterte verk"). Samme system benyttes for tekstsitater i notene. NB! Sitater settes i anførselstegn, og pinlig nøyaktighet kreves ved gjengivelsen.

Betegnelse "Samme sted" og "Samme verk" må bare brukes når det fremgår umiddelbart av sammenhengen hvilket sted eller hvilket verk det henvises til. Ellers brukes de forkortede litteraturhenvvisninger.

For de latinske forkortelser v. (vide) og cf. (confer) skrives henholdsvis **se** og **sammenlign**.

Bruk av sitater

Når en gjengir noe fra en kilde, kan det skje i form av et sitat eller en mer fri gjengivelse eller omtale. Uansett må det angis hvor sitatet/gjengivelsen er hentet fra. Dersom en *skriver av* en annen forfatter uten at dette angis som sitat, er det å oppfatte som fusk!

Et sitat skal være ordrett gjengitt. Dersom noe utelates, skal det vises ved bruk av utelatelsestegnet tre prikker i skarpe klammer [...]. Dersom noe tilføyes, skal også dette stå i skarpe klammer. Dersom noe i testen utheves, skal en føye til etter sitatet - «min uthevning» - i parentes.

Sitater opp til maksimalt 5 linjer skal skrives som del av teksten og stå i anførselstegn. Lengre sitat skal skilles ut i eget avsnitt, innrykket og med linjeavstand én (linjeavstand 1), og med ekstra linjeavstand (dvs. 2) foran og etter avsnittet. Første linje etter sitatavsnitt skal starte i venstre marg.

Hvis en har **figurer**, tabeller og lignende., bør disse nummereres, og de skal ha en kortfattet tekst, som understrekes. Tabelltekst plasseres over tabellen, figurtekst under figuren.

Bibliografi

Litteraturlisten plasseres til slutt i oppgaven, og litteraturen skrives i alfabetisk rekkefølge etter forfatternavn. Dersom nærmere inndeling er nødvendig på grunn av at forfatteren har flere utgivelser samme årstall, føyes bokstavene a.b.c. til årstallet.

Alle oppgave skal ha en komplett bibliografi som inneholder all den litteraturen som du har benyttet under arbeidet med oppgaven. Litteratur som du ikke gjør bruk av, skal ikke være med. I bibliografien skal alle opplysninger være komplette. Det bibliografiske materialet kan grovt inndeles in to grupper: Bøker og artikler.

Bøker

Generelle henvisninger

Generelle henvisninger til et verk med én til tre forfattere skal inneholde følgende opplysninger:

- 1) Forfatter(e)
- 2) Tittel
- 3) Utgave
- 4) Forlag
- 5) År for utgivelse
- 6) Sidetall

Eks.:

Bruce, F. F.: *The Acts of the Apostles*. Ninth printing. Eerdmans Publishing Company, 1979. 491 s.

Periodika - tidsskrifter, årbøker, aviser o.l.

Med periodika menes materiale som kommer ut med periodisk, dvs. med jevne mellomrom. Henvisninger til artikler i periodika er forholdsvis like de vi benytter til utdrag av samlingsverk:

- 1) Artikkelens forfatter(e)
- 2) Artikkelens tittel
- 3) Tidsskriftets tittel
 - a) Volum, årgang
 - b) År for utgivelse satt i parentes
 - c) Hefkets nummer
- 4) Sideangivelse

Eks.:

Repstad, Pål: «Lokalmenigheten under forskerens lupe» i: *Halvårsskrift for praktisk teologi*, 64 (1997) 1, s. 3-9.

Forskrift for eksamen i emnegruppe PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi

Fastsatt av ATH's skolestyre [dato].

1. Fagopprettelse

- 1) Ansgar Teologiske Høgskole har eksamensrett for *PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi* etter *Lov om universitet er og høyskoler* § 3-1, jfr. NOKUT [...]
- 2) Emnegruppe *PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi* gir opptil 75 studiepoeng i studieprogrammet *Bachelor i Praktisk teologi* ved ATH.
- 3) **Emner PRA100 Praktisk teologi**
PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi består av følgende 8 emner:

Obligatoriske emner:

- PRA111 Personlighet og identitet (10 studiepoeng)
- PRA112 Ledelse og utvikling av kirke og menighet (10 studiepoeng)
- PRA113 Kommunikasjon og forkynnelse (10 studiepoeng)
- PRA114 Praksis (10 studiepoeng)

Valgemner:

- PRA115 Praktisk menighetsbyggende arbeid (10 studiepoeng)
- PRA116 Spiritualitet, mentoring og sjelesorg (10 studiepoeng)
- PRA117 Oppvekst, religion og identitet (10 studiepoeng)
- PRA118 Seksuelle overgrep i kirke og menighet (5 studiepoeng)

2. Arbeidskrav og eksamensordning

Arbeidskrav

- 1) Undervisningsprogrammet ved høgskolen består av forelesninger og seminartimer. Følgende arbeidskrav vil kunne møte studentene i forbindelse med forelesningene og seminartimene:
 - deltatt i minst 75 % av undervisningstimene
 - levert ett utkast til seminaroppgave i forkant av individuell veiledning
 - møtt frem til obligatorisk individuell veiledning
 - gjennomført og bestått eventuelle gruppeoppgaver, muntlige fremføringer og andre aktiviteter.
- 2) Hvilke arbeidskrav som gjelder er beskrevet under *Innhold og struktur* og *Eksamen og evaluering* for det enkelte emnet.
- 3) Bare studenter som har oppfylt undervisningsprogrammets arbeidskrav, slik disse er angitt i presentasjonen av det enkelte emnet, vil kunne gå opp til avsluttende eksamen og evaluering.

Evaluering og eksamen

- 4) Det vil kunne gjøres bruk av følgende evaluerings- og eksamensformer på studiet PRA100 Årsstudiet i Praktisk teologi:
 - Skriftlig eksamen
 - Muntlig eksamen
 - Seminaroppgave
 - Skriftlige og muntlige emneprøver
- 5) Hvilke evaluerings- og eksamensformer som det gjøres bruk av, er beskrevet under *Eksamen og evaluering* for det enkelte emnet.
- 6) Praksisemnet vurderes til *bestått/ikke bestått*.
- 7) For nærmere informasjon om evaluering, eksamen, sensur med mer, vises det til *Forskrift for opptak, studier og eksamen ved Ansgar Teologiske Høgskole, Kapittel VI Eksamen*.

4. Hjelpemidler

Følgende hjelpemidler er tillatt brukt under skriftlig eksamen:

- 4) *Bibelen* – ulike utgaver (max 2 utgaver). Eksamenskandidatene skal ikke bringe med seg Bibel til eksamenslokalet, men får utdelt Bibler eksamensdagen.
- 5) Haraldsø, B.: *Årstallsliste for Kirkehistorie*.
- 6) Johnstad, G.: *Ord i Bibelen*. Oslo 1987.

4. Forandring av reglement

Forandring av dette reglement kan bare foretas av ATH's høgskolestyre.